

Mellbetegeket

értesitem arról,
miszerint mell-betegségek, különösen mellfájás, rekedtség, köhögés, nehéz lélegzés, egy igen szakértő és gyakorolt hásonzenvi orvos által sikeresen gyógyíthatnak.

Rendelvényi órák:
delután 2-től 4-ig.

Bálvány-utca 6. szám, 2. emelet
(ezelőtt vaczi-ut 24 ik szám.)

1045 (9-50) **ERNST L.**,
homöopath-orvos és szülész.

Apálma hajfűrt-essentia

használata által
förlumulatlan tartósságú fényes, puha s ruganyos hajfűrtök; továbbá bőrgyógyászatnál hullámszerű s tartós haj-bodrok éretnek el.

Egy üveg ára 1 ft. 20 kr.

Főraktár: **LUEFF M.** illatszerezésnél a „Minervához” Pesten, a vaczi-utczában.

Röck István gépgyára

Pesten, soroksári-utca 20-ik szám alatt

ajánlja mindennemű

kész cséplőgépeit lőerőre;

továbbá tisztító és zsáktartóval ellátott

hordozható cséplőgépeit,

6 lőerejű könnyű menetű

hordozható járgányait (Göppel); Hentzmann- és amerikai cséplőgépeit

2, 3, 4, 6 lőerőre;

szecskaavágó-gépeit, kéz- és lőerőre; répametsző, kukorica-morzsoló és zuzógépeit, minden megkívántató nagyságban, **ekéit, olaj-, bor- s tőpörtő-sajtóit, sóőrítőit;** valamint **örlömalmait** lő- és gőzerőre, **tisztítóval** vagy a nélkül; **fekvő-gőzgepeit** minden nagyságban, **lokomobile** és **vízszivattyuit**, s gyártmányai szilárdsága s tartósságáért kezeskedik

RÖCK ISTVÁN, gyártulajdonos.

1090 (1-6)

A nyári idényre

ajánlom saját készítményeimet úgy mint: **hűtőket viznek, sör, bor, hus, vaj** s minden megfelelő czélra, a legjutányosb áron; ugy szinte **fürdő-kádakat vízmelegítővel és zuhanyal,** mindenféle **edényeket, konyha- és háziesszközöket;** elvállalok továbbá mindennemű **megrendeléseket** rajz vagy minta után, s biztosítom azok czél szerű kivitelét

Weiner Mór,
bádogos,

PEST, 3 korona-utca
a templom épületében.

1089 (1-6)

Szokatlan ritkaság!

A szerencsének nemcsak kezét nyujtani, — hanem kettős irányban minden kockázattal nélkül értékpapirokra és sorsjegyszámokra együttesen játszani, párosulva a legkellősebb reményekkel **tőke és kamatok okvetlen megnyerését** az alább következő jól átgondolt tervezet szerint magának biztosítani!!

Csak 15 ft. havonkénti befizetéssel s egyszerű mindenkorra 2 ft. 50 kr. bélyegdij

minden részvevőnek egy részvény-levelel fog kézbesítetténi, mely által minden részvevő az előjegyzett **100 db. 400 frankos teljesen befizetett sorsjegyre játszhatik,** s melynek teljesen lefizetett tőkéje

40,000 frankot vagyis 16,000 ftot tesz ki.

Ezen császári török vasut-kölcson sorsjegyeknél az érdeklettek, az évenkénti 3% kamatok, mely 1200 frankot tesz ki, s az évenkénti rendszeres 6 huzasában, mely 11,300,000 frank nyeresémet képvisel, teljes élvezetbe lépnek, s így sokszorozott irányban nemcsak az összes 100 db. eredeti sorsjegy tőke-kamatát, hanem az arra eső nyeresemények is 25 részre felosztva részesévé válnak.

Az ezen minden egyes részvény-levelekre évenként eső 48 franknyi kamattal, valamint a befizetés tartama alatt tett nyeresemények azonnal felosztatnak, s az ilyféle részvény-levelekre eső 4 db. 400 frankos teljesen befizetett és 1600 frankot képviselő eredeti sorsjegyek közvetlen a 30 havi lefizetés beartával minden részvevőnek ki fog szolgáltatni, mely felosztott sorsjegyek a 3% kamattal élvezesén kívül tovább is az évenként történni szokott 6 huzasban a legdúsabb nyereseményekre játszanak.

Ugyanezen jól átgondolt tervezet áll 50 db. 400 frankos teljesen befizetett 20,000 frank vagyis 8000 ft. tevő cs. török sorsjegyekre nézve is, a befizetést felényire állapítva meg s bélyegdij 1 ft. 25 kr., mely tervezet egyidejűleg nyitott meg, s melyre a t. cz. közönséget szives részvevőre felhívni emmel szerencsém van.

Tőkei megrendelés esetében minden érdeklettek egy állami havondé jótékonyági sorsjegy 100,000, 20,000, 2 a 10,000 ft. s több jelentékeny mellék nyereseményekkel ingyért fog adatni, — mely sorsjegyek azonban 2 ft. 50 kron szinto megrendelhetők.

Austerlitz Zsigmond első pénzváltó irodája

Budán, a lánczid közelében.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesítetnek.

Kiadó-tulajdonos Heckenast Gusztáv. — Nyomatott saját nyomdájában Pesten 1871 (egyetem-utca 4-dik szám alatt).

Megnyitási jelentés.

Alólirottaknak van szerencsájuk a t. cz. közönséggel emmel tisztelettel tudatni, hogy az itteni piacon

Dorottya-utca 3-ik sz. alatti Lika-féle házban,

egy vászon-, férfi- s női-fehérmű-raktárt

nyitottak, mely részéről nemcsak a legnagyobb esinnal rendeztetett be, hanem dús választékról is gondoskodva, főtörvényesül oda fog irányulni, hogy szilárd szolgálata s különösen kitünő árak s olcsóság által tisztelet megrendelőik bizalmát kiérdemelhessék s azt maguknak továbbra is biztosíthassák.

Csak egy csekély vásárlási kísérlet, s a fentebb mondotak igazolva leendnek; minőfogva a t. cz. közönséget tömeges látogatásra tisztelettel meghívják

1087 (2-3)

Kiss A. és Kohner M.

Heckenast Gusztáv

könyvkiadó-hivatalában Pesten, (egyetem-utca 4. sz.) megjelentek és minden könyvárusnál kaphatók:

Tompa Mihály. Dalok és románcok. A költő arcképevel (480 lap 16-rét) vászonba kötve, aranyvágással . . . . . 3 ft. 50 kr.

Tompa Mihály. Regék és népregek. Külön kiadás (446 lap, 16-rét) diszkötésben . . . . . 3 ft. 50 kr.

Tompa Mihály. Ujabb költeményei. Külön kiadás (430 lap, 16-rét) vászonba kötve, aranyvágással . . . . . 3 ft. 50 kr.

Tompa Mihály. Virágregék, negyedik kiadás (8-rét 420 l.) füze 2 ft. 50 kr., vászonba kötve 3 ft. 60 kr., diszkötésben 5 ft.

Fagylalt-gép.

Munkaképességre, valamint jégmegtakarításra nézve sokszorosán kipróbált, itt helyben úgy mint a vidéken gyakorlatilag bebizonyult gépek, különösen

czukrárszok

és

kávésok,

valamint magánosok számára minden nagyságban kaphatók legjutányosb áron

Mayer Ferdinándnál,

rézműves,

kecskeméti-utca 8-ik sz. alatt Pesten.

Heckenast Gusztáv könyvkiadó-hivatalában Pesten (egyetem-utca 4. sz.) megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

TÖRVÉNYJA VASLATOK.

- I. Az elsőfolyamodási bíróságok rendezéséről. (A királyi törvény-szék és járásbírók jogszékével.)
- II. A bírósági végrehajtókról.
- III. A királyi ügyészség szervezéséről.
- IV. A békebírókról.
- V. Az államtisztviselők nyugdíjazásáról, valamint azok özvegyeinek és árváinak ellátásáról.

Külön lenyomat a „Jogtudományi Közlöny“-ből.

(Nyolczadrét 117 lap) füze ára 70 kr.

24-ik szám.

Tizennyolczadik évfolyam.

Pest, június 11-én 1871.

Előfizetési feltételek: a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok együtt: Egész évre 10 frt. — Fél évre 5 frt.

Csupán Vasárnapi Ujság: Egész évre 6 ft. Fél évre 3 ft. — Csupán Politikai Ujdonságok: Egész évre 5 ft. — Fél évre 2 ft. 50 kr.

Hirdetési díjak, a Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságokk illetőleg: Egy négyszer hasábott peit sor, vagy annak helye, egyszeri igtatásnál 10 krajczárba; háromszori vagy többszöri igtatásnál csak 7 krajczárba számítatik. — Kiadó-hivatalunk számára hirdetményeket elfogad Bécsben: Oppelk Alajos, Wollzeile Nr. 22 és Hansenstein és Vogler, Wollzeile Nr. 9. — Bélyeg-díj, külön minden igtatás után 30 krajczár.

Döllinger.

A vallásirajongás ideje lejárt. Századunk oly messze áll gondolkozásmódjára nézve a keresztes háborúk korszakától, a mely számos a nemzedékek sora, melyek napjainkat a Clairvauxi Bernát korától elválasztja. Csoda-e, ha Róma, — mely ama kort szeretné visszavarázsolni ma is, — encyclikáival mennydörög e kor és uralkodó eszméi ellen, a szabad vizsgálódás, szabad sajtó és szabad lelkiismeret ellen?

Szerencsére e vilámmok hatása sem a régi már; korunk oly közönyt nyeli nézi az egyház kebelében véghezmenő leglényegesebb változásokat, a pápai családhatlanság hitczikké emelését úgy, mint a pápa világi uralmának megdőlését, mely világosan mutatja, hogy a kor nem fogékony többé a középkor küzdelmei iránt.

A huszadik u. n. egyetemes (oecumene) zsinat története az alig lefolyt múlté, s így még a napi hírek közleményei után sem mosódhatott el emlékezetünk. Ismerjük a zsinat tervét, előmunkálatai menetét, melyekből a némileg függetlenebb irányú férfiak következetesen kizárattak; nem felejtettük elmég a többség eljárását, a megkivántató, de el nem ért egyhangúság kicsikarására, a Dupanloupok és Strossmayerek férfias fellépését és ezzel ellenkező későbbi eljárásukat. De mind-

ezek fölött a világ napirendre tért már, s annyi föl- és létint alak közt csak egy van, mely túlélté a zsinat szentivánéji álmát: az első, ki a zsinat egyetemes jellege ellen felszólt, s az utolsó, ki még fennen tiltakozik annak végzése ellen, s ime, a világ, az eddig közönyös néző, most határozottan pártjára áll a bátor küzdőnek. Ki e férfi, ki ma egy keletkező új egyházi mozgalom élén Szt.-Péter utódjától és Luthertől egy-

aránt távol, mindkettővel ellentétben áll? miben rejlik varázshatása, melylyel korunknak, a vallásos kérdések iránti közönyt felvillanyozni bírta?

E férfiut vezetni mai képünk az olvasó elé. Ez elmés, tán némi ravaszszággal, de még több jószággal teljes kép: Döllinger Ignác, müncheni káptalani prépost arczképe, kinek neve az egész mivel világban, s így hazánkban is élénk viszhangot költött.

Döllinger 1799-ben született Bambergben, atyja, szintén Ignác nagyhirű élet- és boncztanár, számos tudományos munkaszerzője volt. Fia, a mi Ignácunk Würzburgban neveltetett; hajlamai alapítása óta az egyháztörténet tanszékét foglalta el, s ettől csak politikai okok miatt volt kénytelen időnként megválni, pl. a híres tánczos és I. Lajos bajor király kegyencze, Lola Montez által megbuktatott Abel miniszterium távoztakor. Tagja volt az 1848-diki frankfurti alkotmányozó nemzetgyűlésnek, hol

DÖLLINGER.

bár az ultramontan párt vezére volt az államügyek ellenében, a vallási szabadság mellett fényes beszédet tartott. Általában Döllinger a legújabb idők ultramontan hirben állott Németországban, a mi Rómát természetesen nem gátolta abban, hogy Németország többi katolikus tudósaival együtt őt se tartsa elég orthodoxnak és folytonosan gyanus szemekkel kísérje.

Nagy híreinek alapját mély tudománya és ennek nagybecsű termékei vetették meg. Döllinger finom érzékű történetíró, ki tárgyát alaposan fölfogja és a részletek fölé emelkedő bölcsész szellemével rajta uralkodni képes. Ő történetbölcsész a szó teljes értelmében. Mára a reformatio belső fejlődéséről és hatásairól, különösen annak fényes árnyoldalai feltüntetése tekintetében, határozottan katolikus álláspontja daczára klasszikai becsű mű. „Az egyháztörténet tan és kézi könyve“ egy tudományos fő és kutató és önálló tanulmányainak éretti gyümölcse. Mint politikai szereplő jelenleg is örökös tagja a bajor urak-házának; számos vita- és röpirattal járult a szőnyegen forgó napi kérdések megvitatásához; nyilvános felolvasásokat tartott és tanári székéből gyújtólag, lelkesítőleg hatott a tanuló ifjúságra, mely Németország minden tájáról ösztönlik a nagyhirű „törpe prépost“ előadásaira.

A legközelebb mult vatikáni zsinat Döllingert egyszerre kiragadva e szerény, bár tisztos tevékenységi körből, s számára az eszmék nagy harcászai, a reformatorok között szerzett helyet. Ő tudományának alaposságával, meggyőződésének mélységével éles bonczkés alá vette e zsinat eredetét, előzményeit, jellegét, eljárását és eredményeit. Féltek tőle Rómában és méltán. Döllinger a római székkel szakítani távolról sem akart, de az uton, melyre ő lépett, nincs megállapodás. A zsinatnak egy jogtalan tette, isteni, állami és emberi jogokat, az egyház hű hagyományait sértő eljárása sem került el figyelmet és hatalmas érvei sujtó csapásait, s midőn a csalhatatlanság, a józanabb rész és a mivel világ közvéleménye ellenére hitzékké emeltetett, a kitűnő tudós, a történelem és a jog nevében, tiltakozott a tan ellen, mely „minden személyes és testületi szabadság tagadásával, isten ítélőszékét a csalatkozatlan pápával azonosította“, tiltakozott mint keresztény, mint theologus, mint történész és állampolgár. A Curia, a „nagy excommunicatio“ hatalomszavával válaszolt megdönthetetlen érvekre. A kitasított papot azonban királya vette pártfogásába s zózatát a mivel közvélemény helyeslése vizsgálgozta.

Ma Döllingert újra a gyakorlati hatás terén látjuk — írva, munkálva meggyőződése és hite szerint; mint eddig, ugy most sem sokat hajtván a körülte zajló világ tapaszai, melyek messze tulhangozzák a Vatikán üres menyörgéseit. De hát mit akar Döllinger? miért ragaszkodik hozzá a mivel nagy többség ily szokatlan, mondhatni korszerűtlen hévvel. Döllinger belátta Róma és az ott uralkodó jezsuitapárt törekvéseit az egyházhatalomnak jog- és hagyományellenes központosságára, meggyőződött, hogy e párttal és irányával alkudni nem lehet. Ő oly jó katolikus ma mint valaha, messzebb áll ma is Luthertől mint IX. Pinstól. Ő a protestantizmussal szemben már rég elégette hajóit, menekésre ennek kikötőjébe nem gondolhat; de ez nem is célja. Ő katolikus akar maradni jövőben is, de épen hogy meggyőződése szerint maradhasson az, kélt harcra a pápaság hatalom-terjeszkedése ellen. E harcban egy nagy elvre támaszkodik, ez képezi küzdelme végcélját;

ez teszi föllépését korszerűvé, ez csatolja hozzá milliók érdekeltségét. Döllingernek sikerült az egyház kérdését a századunkat mozgó nagy eszmék egyikének terére átültetni, ennek alapján igyekvén felépíteni az új épületet a fennállóknak leomlandó romjaiból. E tét, ez alap: a nemzetiiség. Döllinger nemzeti katolikus egyházakat akar, s ez akaratában a római kúria minden újabb lépése csak megerősíti őt; a zsinat legtöbb hibáit és legfőbb tévelyeit a Rómában uralkodó római szellemnek róvja, fel — ez ellen csak önálló nemzeti egyházakban lát biztositókat. A mozgalom ez irányban már ma magas hullámokat ver; hol lesz vége, mi lesz eredménye — ma senki, talán maga Döllinger sem gyanítja, azt a jövő fogja megmutatni. Az eszmék hatalmában való hit nem enged kételkedni az igazság győzelme fölé.

Jorgován János és a kigyó. *)

(Rómán népmóda.)

Vajh mi látszik ottan,
Fenn a zöld vadonban?

Cserna erdejéből,
Orsova révéből,

Elindult és ment,
Kis faluból fent,
Hajnali órában,
Setében, harmatban,

Három szép nővér,
Három lány testvér.

A nagyobb nővert,
Ki a csókhoz ért,
S Garofán a neve,

Szépségit tekintve,
Szép tündérnek nézéd,
Látva haját, keblét,

A középső nővert,
Kis Mariska testvér,
Egy ördögél felér,

Az ő kacsinása,
Szemének járása,
Kiforgat elméből,

S meghalsz igazestől.
De a harmadik,
A legkisebbik,
Girozani Anna,

Mint Tündér Ilona,
Felülmulja szépen:
Ó csillag az éjben,
Hajnalka csillaga,

Virágok virága,
Egyre sikolta,
Messe hangozva...

Fel a Csernán fel,
Sok vitéz ment el,
S mind ott veszett el,
Mégis maradt ám

Egy vitéz román,
Híres Jorgován,
Keble buzogány,
S van egy könnyű lóva,

Mint a bércező sasa,
Úgyes két kutyája,
Miknek nincsen párja,
S dícsokedve,

Hetykélkedve
A Cserna mentén
Titokban felmél,
Lovát tánczoltatva,
Nyilatkat bocsátva,
Kutyáit uszítva,
Törét hegyesítve.

S hallgatóni kezdte,
De ki nem vehette
Mi hangzik ott egyre,
Vajjon férfi hang?

Vagy tán női hang?
Mert a Cserna nagyon
Zúgott a kavicson.
Erre megfordulva
A Csernához szóla:

— Cserna, tiszta folyam,
Sziúj meg kissé mostan,
Mert majd néked adok
S a méhedbe dobok
Egy kis ezüst halat.

*) Fölolvastott a Kisfaludy-társaság máj. 31-ki ülésén.

Vitéz kakuk madár,
Vezess innen engem,
Mutass utat nekem,
S leszek majdan néked
Szerető nővéred.

S a kakuk így szóla:
— Nem lehet leányka,
Van nekem nővérem
Mint virág a réten.

— Hallod-e te madár,
Vitéz kakuk madár,
Vezess innen engem,
Nővérim megleljem,
S leszek majdan néked
Édes feleséged.

— Nem nőülhetek én,
Mert nem vagyok legény,
Hanem kis madárka,
Nem leány a párja...

S im a bércezőről,
Magas sziklatórol
Csuszik le a völgybe,
S sziszeg hőmpolyogve
Egy irtóztató

Hosszu nagy kigyó;
Siklik, gyorsan fut,
S a leányhoz jut,
S farkával öv gyanánt,
Átfogja a leányt,
S ez elborzada,
Egyre sikolta,

Messe hangozva...

Fel a Csernán fel,
Sok vitéz ment el,
S mind ott veszett el,
Mégis maradt ám

Egy vitéz román,
Híres Jorgován,
Keble buzogány,
S van egy könnyű lóva,

Mint a bércező sasa,
Úgyes két kutyája,
Miknek nincsen párja,
S dícsokedve,

Hetykélkedve
A Cserna mentén
Titokban felmél,
Lovát tánczoltatva,
Nyilatkat bocsátva,
Kutyáit uszítva,
Törét hegyesítve.

S hallgatóni kezdte,
De ki nem vehette
Mi hangzik ott egyre,
Vajjon férfi hang?

Vagy tán női hang?
Mert a Cserna nagyon
Zúgott a kavicson.
Erre megfordulva
A Csernához szóla:

— Cserna, tiszta folyam,
Sziúj meg kissé mostan,
Mert majd néked adok
S a méhedbe dobok
Egy kis ezüst halat.

Szép arany fonalat,
Sárkány szemekkel,
Magát szövi fel,
Magát fejti el.

Cserna őt meghallva,
Mindjárt meg is állta...

Vitéz Jorgován,
Erős buzogány,
Megértő a hangot,
S megismeré legott,

Hogy nem férfi hang,
Hanem női hang,
S felbőszülve erre,
Büszke lovát verve,
Sarkantyúza egyre,
Elhagyám tüstént,
S nem bántám szegényt;

Kérlek hagyj életben,
És menj haza szépen,
Esküszöm magamra,
Roszabb leszek halva!

Mint egy oroszlán,
Ment fel a Csernán.

A kigyó őt látva,
Elfuta borzadva,
De ő üldözö,
S átugorván
A Csernán
Utól érte.

A kigyó bevará,
És ekként kiállt rá:

— Vitéz Jorgován,
Keble buzogány,
Mondsa mostan sebtan,
Mi jót hozasz nekem?

Az jár tán eszedben,
Hogy megylköljengem?
Kérlek, hagyj életben,
S eredj haza szépen!

Esküszöm magamra,
Roszabb leszek halva!

Mert ha megölés,
Fejem büzhödt lesz,
A férgek ellepnek
S támadnak majd legyek,
S ha lovad megcsipik
Az rőgtön megdőlök,
S megmérgezővén ökröd,
Megill szántóvotó!

— Atkozott kigyó te,
Mit beszélsz itt egyre!

Megtanitom hazám,
És ez hallgatand rám,
Legyen füsttel kész,
Melytől a légy vész,
Lovam megmarad,
S elveszesz magad;
Mert hallám az imént

Számtalan sok legyet,
Melyek el nem vesznek,
S e legyek azóta
Kárt tesznek a lóba,
S megölik az ökröt,
Nem száthatnak rögöt...

*)
Vulcanus József.

Vidám szüret.

Beszély.

P. SZATHMÁRY KÁROLYTÓL.

(Vége.)

Másnap estére csakugyan összegyűlt a frekvencia szépen.

Ott volt Feri barátunk, ki „ropogós“ nevetéséről volt híres; Gyula barátunk, ki meglehetősen értett a hegedüléshez, testvérel Adóffal, ki oly komolysággal szokott kontrázni hozzá, mint valami vén cigány; László és Károly testvérek, szép fin mindkettő, elpusztíthatlan kedélyvel és színtoly meg nem csapponó szép hanggal, melylyel a nemzeti színház deszkáin szerepsétehetek volna.

A sült lúd, juh, tokány elfogyott; de borkészletünk fenntartotta magát, minek titka az volt, hogy azon a tájékon a szüretelő házak pinceze előtt fekszenek, melyből nem dívat a bort végleg kiapadni hagyni.

Természetes dolog, hogy ezen körülménynek egyre több-több kedv lett a vége, mely annál magasabb fokra hágott, minél belebb haladtunk az éjszakába.

*) Ezek az úgynevezett kolumbúsi legyek, melyek a Bánságban s a közel eső megyékben oly nagy károkat okoznak. Jorgován a román népköltészet Harkulése. V. J.

Egy darabig folyt a bor; azután meg a muzsika.

— Tudjátok mit? — mondja László, — nem a mi Laczink — egy felséges gondolatom jött. Oda tul a szemben lévő hegyen még világot látok a szüretelő házbán; tudom, hogy a szép Trézsike fenn van és magára van, — adjunk neki éji zenét.

— Bravó! Helyes! — kiálták többen.

— De fiúk! Bolondok vagytok? — kérdém — hisz az legalább másfél óra járás ide; itt le kell mennünk az iszonyu sziklás hegyen, a vizen átgyóznunk s ott újra hegyet másznunk.

— Annál érdekesebb, ez az igazi kaland — mondja Feri hahotázva, kinek a szép Trézsike szintén megzavarta volt-fejét, — menjünk.

— Megálljatok! — mondja Laczi — nekem is van egy hangszerem s az egyik szugolyból egy szörnyiségesen megsérült trombitát vont elő, melyen nem tudott egyebet, mint a posta-marsot.

— Ennek is hasznát fogjuk majd venni. Ha fáradni kezd a nemes kompánia, majd én lelkesíteni fogom, s ha kutyák támadnak meg, szíjjel trombitálom, ha husz lesz is. Probatum est. Ennek a trombitának a hangjától iszonyuan félnek.

De félhetett is attól minden jóra való — kutyá.

Megindultunk.

Adóff barátunkra a két hegedű hordása volt bízva; én a guittarret vittem; Laczi a trombitát; ugy baktattunk egymás mellett és után. Feri barátunk iszonyuan fölkaczagott, ha valamelyik megbotolva büfkenczetet vetett, mi rajta is megtörtént pár ízben; ilyenkor meg Laczi fújt tust hozzá repedezett trombitáján.

Az egész vidék ebtársadalmát magunkra uszítottuk; de közel egy sem mert jöni; Laczi trombitája megtette a várt hatást.

Egykissé bizony el voltunk áztat.

Legszomorubb példáját adta ennek Adóff barátunk, ki az istentelengyaloguton nagyot bukfcenzeze; az egyik hegedűre reá feküdt és a másikkal betakarozott.

Gyula, a primás megtapogatta a szüvedett kárt és elszörnyűködék rajta.

A kontra-hegedű egészen összetört s nem maradt rajta több egyetlen fölzhuzható húrnál; a soló-hegedű is megsérült, kulszai kiestek, csak a legvékonyabb és legvastagabb húr maradt használható állapotban.

— Mindennek vége — mondja Gyula desperatus hangon — forduljunk vissza.

— Dehogy fordulunk! — kiált Laczi — hiszen már alig vagyunk pár száz lépésre.

Ne féljetek semmit, kiségiték én a trombitámmal. Aztán a Trézsike fülei nem oly kényesek; „az áldozat pedig elég nagy, ha mindene az áldozónak.“

— De ha valami gyöngéden már ugy sem kezdhettek, valami egyszerű meglepetéssel kellene kezdenünk — mondja László barátunk.

— Jó. Adok én tervet — mondja Laczi.

— Azok a kik nem zenélnek, egy-egy jókora követ keressenek; aztán egyszerre a folyosó deszkához vágják, mi pedig reá gyújtunk a Rákóczira; az első két sort én is tudom belőle.

Ez ellen László gyöngéd érzete kikelt. — Trézsike már alszik, mert a gyergyát nem látom többé; durvaság lenne így reá ijeszteni.

— Ejh, nem vagy sem lélekbuvár, sem zenész. A mi a pszichológiát illeti: az első robbanásra föl fog serkenni; roszt azonban nem sejtet, mert azonnal hallani fogja a zenét s az csak gyöngéd érzelmekre fogja hangolni; a mi meg a zenészetet illeti, —

először, mint introdukció az én tervem nagyszerű lesz, másodsor a megtisztelt egyetlen hangot sem fog elveszteni.

— De nincsen összehangolva semmi — mondja Gyula aggályosan pengetve megsérült hegedűjét.

— Bah! ki gondol most az efféle apróságokra! Nem emlékezel, milyen kedves zene volt nekünk, midőn ágyuink először szólatlak meg. Minden a hangulattól függ; maga a zene másodrendű kérdés.

— No én a bevezetésnek határozottan ellene vagyok — mondja László.

— Én is — pártolja Gyula.

— Jó, bocsássuk szavazatra — indítványozza Laczi. — Ezek azt hiszik, hogy az asszonyi szív finom üvegöl van, mely egy erümebbhangra azonnalmegreped. No ugyan. Gummielastikumból barátim, ruggyantából; ne féltsétek semmitől; hiszen már a régi opera megmondja: „asszonyi szív nem reped!“ Döntsük el szavazattal!

Mi hárman kisebbségben maradtunk s miután a vita alatt a szüretelő házat nagyobb baj nélkül elértük, az exekució azonnal kezdetét vette.

A kövek csapása megtette hatását. Képzelem, hogy szökött ki a kis Trézsike az ágyból, mert a Rákóczi első hangjaira már gyertya égett a szobában.

Képzeltetni azt az iszonyu Rákóczit, melyet a két hegedű, három szál dissonans húr s az egy szál trombita egészen elütő guitarreomon a megfelelő accordot; ha a trombitával talált, nem talált a hegedűkkel.

Laczi, miután a Rákócziból csak egy keveset tudott, a többi numerust a postamarsal pótolta.

De akkorra már kinyílt az ablak s Trézsike kihajolt rajta.

— Oh, hogy az ördög vigye el magukat, hogy megijesztettek! — volt a gyöngéd szemrehányás.

— Én mondtam, hogy ne kezdjük ugy — mentegetőzik László az ablak mellé furakozva s a fehérbe öltözött angyal kezeit bámulva.

Az első piece-nek vége volt; Laczi trombitáját azonban, mint a huszár vágásnak indult karját alig lehetett megállítani. Még is volt az az érzékeny hatása, hogy Trézsike befogta füleit s a környék kutyái, le egész a városig, iszonyuan vonítottak.

— Hagyják abba az Istenért, — mondja Trézsike, — mindjárt felöltözöm s bejöhettek egy kissé megpihenni.

Az öltözködés alatt László egy gyöngéd szerelmi dalban önté ki érzelmeit, melyhez mi is teljes erőnkkel hozzájárultunk. Leszámitva, hogy kissé borizt hangja volt biz annak, — ez végtelenül jobban sikerült, — minek a megtisztelt is teljes elismeréssel adózott később, midőn oda benn ilve, szép fehér kacsóit László kezében felejté.

Egyetlen álmos szolgáló volt a házias erény öre.

De azért semmi roszt nem történt. Kalácsot ettünk; bort ittunk; bolondoztunk és ugy hajnal felé visszaindultunk.

III.

Haza mentünk kifáradva, de kedvben meg nem törve.

— Már ma csak nem alszunk — mondja Laczi, újból gondoskodva a borkészletről; *ugyis van egy nagy halottunk, viraszszuk ki reggelig.*

— Nem bánom — mond László, kit a tulhegyi kirándulás ugy látszik nagyon is kielégített — de hát mit tegyünk reggelig?

— Beszéljen ki-ki életéből valami vidám históriát.

— Jó — mondja Laczi. — Először is én fogom kezdeni; aztán minden történet befejezésére lövünk egy-egy yivátot.

— Bolond, van is neked pisztolyod — mondék.

Van nekem mindenem, ha kell.

— Halljuk a történetet! Halljuk a történetet! — kiáltják többen.

— Jó; hát halljátok... Szerettem egy leányt... forrón és igazán.

— Hohó! — kiáltja Feri — ez nagyon is érzékenyen kezdődik; nem lehetne ezt trombitán elfujni.

— Megállj! majd elénekelem hozzá a Schubert „Ständchen“-ét — mondja László.

De Laczi nem hagyta magát megzavartatni.

— Husz éves, tehát fiatal és bolond voltam. Azt hittem, hogy az asszony, leány azt jelenti, hogy hűség... most már megjöttem onnan.

— Azt bizony már Shakespearétől megtanulhattad volna — mondók — hogy „hűség asszony a te neved és ez oly igazság, mely megfordítva is igaz.“

— Hűség! Igazad van — mondja Laczi utána gondolva. Aztán, mintha megbánta volna, hogy legkevésbé is érzékenységet árult el, sebesen tevé utána:

— Egyszerű és kissé ostoba történet az egész. Emlékezhetek, hogy a leánynyal azon napon, hogy honvédnek beállottam, jegyet válték.

— Igen, igen — mondja Feri — hiszen az időben sokat beszéltek erről.

— Nos... Hát a forradalom alatt természetesen nem térhettem haza; most még annál kevésbé ilhettek otthon... Egyszer azonban mégis hazaszöktem; egy szép holdvilágos este...

— No no, a dolog kezd újra regényessé válni.

— Dehogy regényes, — mond keserű hahotával Laczi — nincsen abban semmi regényes, vagy lassan az ablakhoz sompolyogtam, mely nyitva volt. Reméltem, hogy egyszer csak kikönyököl rajta jegyesem s milyen örvendetes meglepetés lesz!...

— Az is volt... minden legkisebb neszre figyeltem... Egyszer csakugyan édes, gyöngéd hangját hallám: „Tedd le azt a kardot Ernő; nagyon alkalmatlan itt közötünk.“...

— Az ördögben! Ez már igenis érdekes — mondja Feri.

— Én is annak tartottam — mondja Laczi. — Csak azzal nem voltam tisztában, valami menekültről van-e szó a régi jó magyar háznál, vagy?.. A tulsó oldalra mentem és vártam... nem soká kellett várnom; pár perc múlva kikönyököltek — ő és egy dragonos kapitány.

— Isten engem, nagyon érdekes történet.

— Csak nem elég csattanós — mondja Feri. — Én már, hogy csattanósabb végű legyen, egy sárgómolyéval közéjük vágtam volna.

— Te nem szeretted még — mondja Laczi — vagy nem tudod, hogy „a sár az ember kezét bepiszkolja.“ De hogy mégis kedvedet töltsem, majd lövök reá egy szalvét.

— Ne bolondoskodjál — mondja László — nyakunkra esődited a zsandárokat.

— Soha se féljete! Honnan venné ő a fegyvert — jegyzi meg Gyula.

— No csak igyatok fiuk az én egészségemre! — kiált vissza Laczi az ajtóból.

Fújjátok el azt a nótát, hogy „Ez az élet ugy sem sok; használják az okosok.“

Nekem nem tetszett a Laci humora s utána siettem.

De ő az ajtót bevonta maga után, s mire kiléptem, a zsebéből előrántott pisztoly eldőrdült és ő haldokolva hevert lábainál.

— Ugy-e — mondá fagyos mosolyal a fölkiáltásomra rémülten kitérdült pajtasoknak — most már elég csattanós a történet... Mondd meg neki, ha valaha hozzá jutsz — sugá fülembe — hogy holtomig szerettem!..

S a következő perczben halottat tarték karjaimban.

Részvételt vegyes iszonyattal fogtuk föl, hogy a házba bevive, ágyára helyezték.

Alig történt meg ez, midőn az ajtó benyílt s egy fényes csákót láttunk megjelenni, melyet több is követett.

— Ahá! — itt vannak az urfiak — mondja az altiszt — örvendetes arczzal... Legyenek szívesek önök velünk a városba besétálni.

Páris lángban.

Elfacsarodik az ember szíve, ha most ez egykor oly gyönyörű város jelen képére gondol. Igaza volt annak, a ki azt mondta, hogy Páris elpusztítani annyi, mint megállítani a világ szívének dobogását.

Az egész város valóságos muzeuma, gyűjteménye volt mindannak, a mit a művészet és ipar évszázadok óta szépet és nagyot alkotott. Es most!

Szomorú romhalmozok, égnek meredő falak a legszebb, legnépesebb utcák hosszában, füsttől és koromtól feketére festve, mintha még az érzéketlen kövek is e világáros szomorú sorsát gyászolnák.

Az építészet műremekei halommal fekszenek romokban. A világ egyik legszebb háza, a „Hôtel de Ville“, minden ujabban kitért szabad eszme bölcséje, leégett, oda van, romhalmoz. A Tuillériák, a császárok laka, nagyszerű kertjével, pusztaság, alakatlan kőhalom. A had-, a tengerészeti miniszterium palotái, a számvevőszék és a letehetővonal monumentális épületei füstölgő omladékok.

Egész utcákat söpört végig a pusztító lángtenger. A város felett sűrű, fekete, alakatlan felhő képződött, mely eltakarta az eget. Korom, égő sziporkák, hamuzápor hullt belőle alá, mintha egy Vezuv égre szökelt tüzlávája volna.

Csak Ninive égése lehetett hasonló ehhez! És mikor a város javában égett, akkor is bönböltek az ágyuk, tüzes gránátok pattogtak szerte széjjel a levegőben és a kövezeten. Az épületek, miket a láng még nem ért el, vakító vörös

fényben ragyogtak, mindha olvadt izzó ércből lennének, a rokkantak palotájának aranykupolája egy darab tömör tűznek látszott, gerendák, falak hulltak a kövezetre, maguk alá temetve a szerencsétleneket, kik nem bírtak elég jókor elmenekülni.

Oltásról, legalább sikeres oltásról alig lehetett szó. A versaillesi kormány betört csapatai még

elfoglalása után vízi puskákkal és vedrekkel a St.-Honoré és a Faubourg St.-Honoré utcák sarokházait a lángoktól megmenteni igyekeznek.

Irtóztató látvány, boldog a ki nem részesül benne!

Nagy bünt követtek el, a kik e pusztulásnak közvetlen okozói voltak. Elpusztíták az ember legszebb termékeit!

Vajha megtanulná a versaillesi kormány, hogy azokat a műremekeket, épületeket, oszlopokat és csarnokokat „emberek“ csinálták, s hagyna fel már a borzasztó vérengzéssel. Elvégre is nem kisebb bűne elpusztítani egy remek festményt, mint a festőt magát?! Az emberi szellem termékeit megsemmisíteni: barbárság; de magát az e szellemmel bíró embert pusztítani el: embertelenség!

A vérontás irtóztató Párisban. A kiontott vér tengerszámot tesz: elég lenne talán magának Páris égésének eloltására is.

A magyar huszárrok idehaza.

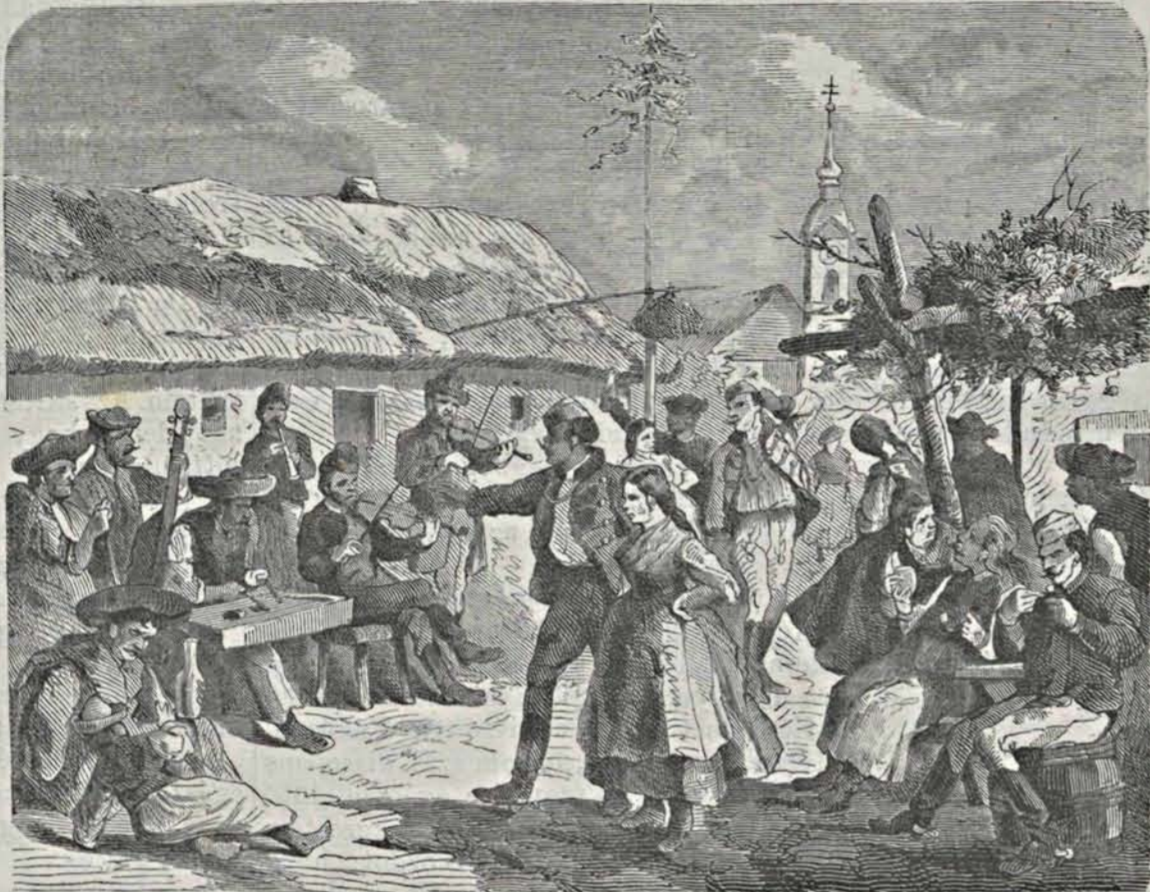
Bizony csak nagy az öröm azok közt a szép, nyalka fiúk közt, kik most értek hosszú távollét után, messze országokból az édes szülőhaza földre, hová minden gondolatjuk, minden sohajtasuk szállott, mig oda voltak, a hol lehetett ugyan jó dolguk, de hej, még sem olyan, mint idehaza!

Csoda-e aztán, ha a falu népét is magával sodorja az öröm árja, s megnyílik a magyar gazda erszénye, kamarája, szíve, hogy illendő vendégszeretettel fogadhassa az „Iston legszebb katonáját“? Hány falu vasárnap képehez hasonlít most a jó fiúk hazatérte után, az a kis rajz, melyet mai számunkban láthatnak olvasóink, mikor ki-rendelik a barna legényeket hegedűstől, czimbalmostól, a falu legszebb leányai magukra veszik ünneplő viganójokat a piruló orozzával, pihegő kebellet várják, mikor szólal meg már a tánczra hívogató muzsika, s kíváncsian nézik, melyik sugár huszáriú lesz az, a ki első öleli át karcsú derekukat táncz közben.

Ha a magyarnak nem lenne egyebe, mint az a szép, deli, minden más nemzetét szegyenben hagyó táncza, már akkor is megérdemelnék, hogy külön nemzet legyünk. Van abban játszó, komoly, daliás, viharos, enyelgő, epedő jellemvonás, s a ki csak halványan is le tudja írni azt a bájt és kellemet, mely a magyar tánczot oly büvössé teszi: bizony megérdemli a „nagy poeta“ nevet.

Arany János, koszorú költőnk volt az, kinek ez eddig legjobban sikerült. Mily szép pl. a „Bolond Istókban“ a következő versszak:

Szeretem nézni . . . . .
Komoly-vig tánczod', keleti fajom:
Mikor feljajdul rá termett kezekben
A hegedű s méléz a czimbáalom;

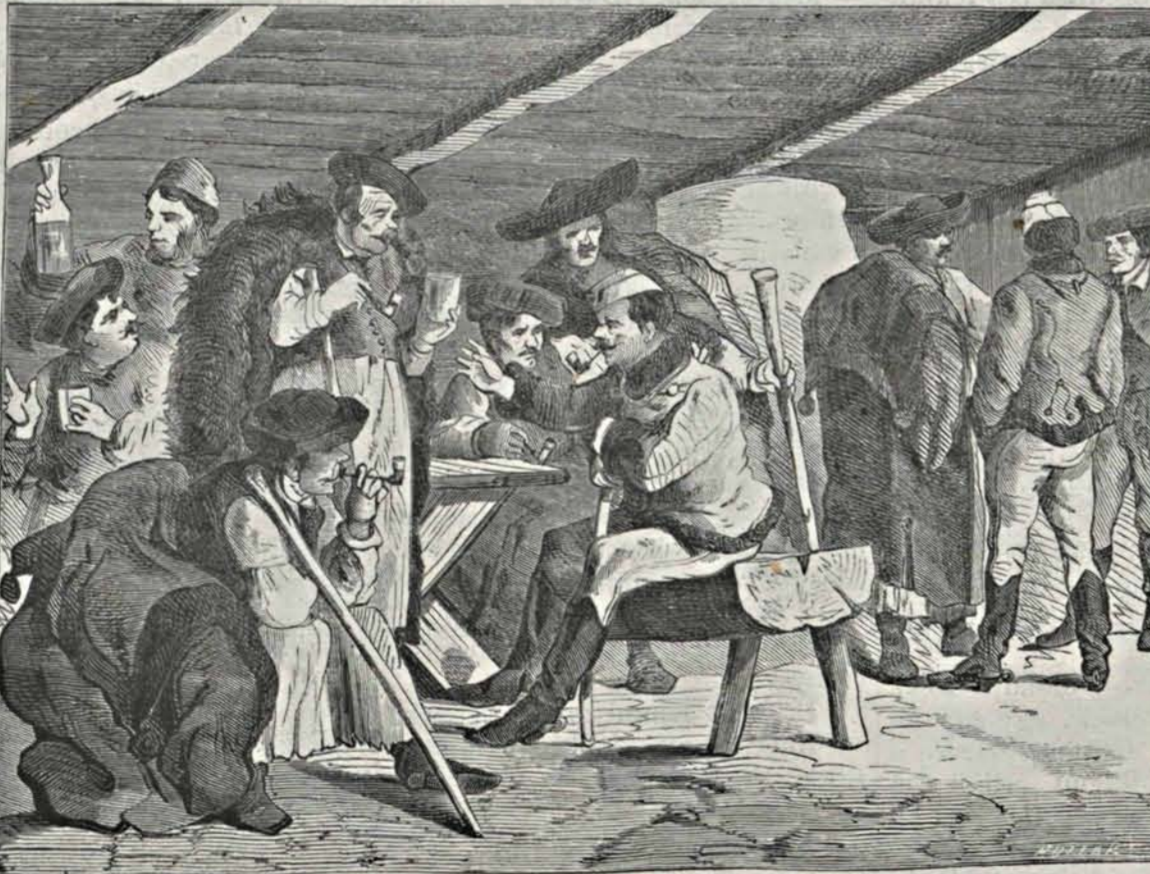
A huszárrok lthonj: Táncmulatság. — (Frigyss rajza.)

leszakadó háztetőkkel fejük felett is inkább gondoltak a boszu, mint a mentés művére, s mig egyik kézzel akadályozták a veszélyt, öldököltek a másikkal azalatt.

Képünk egy jelenetet ábrázol Páris égéséről. A hely színe a Rue-Royale felső részét mutatja a Madelaine-tértől a Faubourg St.-Honoré utcáig. Ez a szép utca, melyre mindenki vissza fog em-

den gondolatjuk, minden sohajtasuk szállott, mig oda voltak, a hol lehetett ugyan jó dolguk, de hej, még sem olyan, mint idehaza!

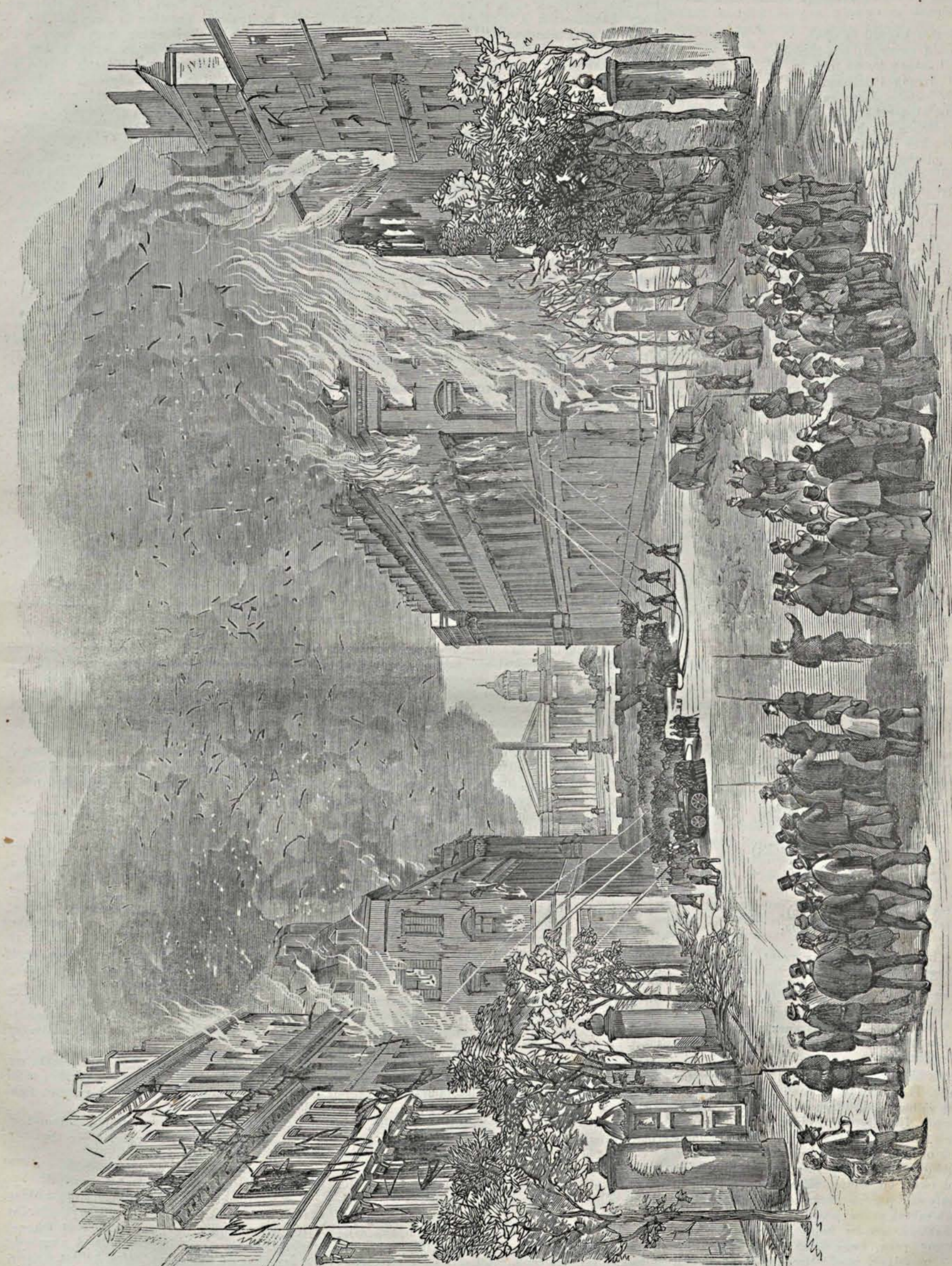
Csoda-e aztán, ha a falu népét is magával sodorja az öröm árja, s megnyílik a magyar gazda erszénye, kamarája, szíve, hogy illendő vendégszeretettel fogadhassa az „Iston legszebb katonáját“? Hány falu vasárnap képehez hasonlít most a jó fiúk hazatérte után, az a kis rajz, melyet mai számunkban láthatnak olvasóink, mikor ki-rendelik a barna legényeket hegedűstől, czimbalmostól, a falu legszebb leányai magukra veszik ünneplő viganójokat a piruló orozzával, pihegő kebellet várják, mikor szólal meg már a tánczra hívogató muzsika, s kíváncsian nézik, melyik sugár huszáriú lesz az, a ki első öleli át karcsú derekukat táncz közben.

A huszárrok lthonj: Beszélgetés a korcsmában. — (Frigyss rajza.)

lékezni, ki valaha Párisban járt, mindkét oldalán leégett. A jelen rajz éppen az égést tünteti fel az utca hosszában, a Place de la Concorde felé nézve.

Páris égésének oltására nemcsak a közelebb eső városok, de még más országok tüzoltó-társulatai is odasiettek, hogy a mi még megmenthető, megmentsék. Képünkön láthatók a tüzoltók, a mint az utcának a rendes csapatok által történt

A Rue Royal égése Párisban.

És olykor a bu fátyola lebben
S kiront a jó kedv tánczban és dalon:
Egy élet e táncz, melyben lélek a dal:
Kevés öröm, vegyítve sok bánattal.

Vagy például a „Magyar táncz“ című költeményében:

Most a hegedű és oboj
Mélán merengő, bús-komoly
Mélytűzős zenéje foly,
És átrezeg a dallamon
Egy szende, lassu czimbalom.
Most elbocsátja hölgye két kezét,
A völgyény is halkán visszalép,
Mértékre illeszt bokait

És mintha sugar jejenye
Szellők dalára lejtene:
Ugy andalog, külön, sokáig.
És szembe, mindig szembe járja,
Mozdulatát követve, párja,
Ki mindenben és mindenütt
Ő töle vár, ő töle függ.
Ó rája néz, mint hold a napra,
Kitől szelidebb fényét kapja.
De majd elnékbebb a zene,
Vidámul a táncz is vele,

Merészebb a nyirettű s olykor
Egy réztűlök horkol.
És edzegebb és vidorabb,
És majd közel, majd távolabb
Jár a legény... mig, mintegy *díjul*
A szép arával egybe simul.
Művészi lépteit kinézve
Majd balfél, majd jobb fél
Forgatja szépen, de kimelve,
Mint a zene mérsékelté,
A hölgy pedig fordul vele,
De úgy lép, mintha lengene
S lábak helyett a lenge öltöny
Redői tartanák a földön.
Egy fordulát még és...
Magára hagyja kedvesét;
Harsány zenébe tör elő
A trombita és klarinét,
Vidám toborzó lángra kel,
Mitől a vér gyorsan szökell,
A sarkantyú mértékre peng,
A hó-kebel gyér fátyla zeng,
A szív siet, az arcz tüzes,
A szem ragyog, szemet keres...
S ha majd fokozkint a zene
Szilaj csárdásba átmene:

Nem lejt az ifju már külön:
Mint a villámzikra pattan át
S hűvel ragadja meg, ölni,
Mosolyra gyült menyasszonyát,
A hölgy pedig kendős kezét
Nyugtatója völgyényen vállán,
És perül, egy darabba válván
(És mintha része volna esnek,
Vagy szárnya a gyors ifjunak:)
Mig pajkosan lebbenti szét
A szellő suhogó mezt.
De végre a szilaj zene
(Mintha fáradtan dőlné le)
Ketté szakad nagy hirtelen.

S a hölgy, kit a legény vezet,
Lihegve néz ülőhelyet.

Ha már a magyar táncz önmagában is ily szép,
milyen lehet még, ha nyalka huszár járja, kinek
közönséges járása is komoly, méltóságjelzős táncz
és zene együtt.

Aztán bizony egy kis itál is jól esik a magyar
huszárnak. Ha karcsos is, jobb az árpaléni, a
mivel az ember csak a lelkét szomorítja valahol
Csaszlauban. Hát ilyenkor, táncz után jót tesz az
embernek leülni az alatt a fedél alatt, mely minden-
kennek otthont nyújt a korcsmában s beszélni a
nagy világot nem látott parasztoznak mindenféle
csodadolgokat: hogy ette a táltos Taljánországban
abrák helyett a parázs-tűzet; hogy szedgettek le
az égről s rakták zsebre a csillagokat, mikor Hel-
vezia határán jártak; hogy Milanóban akkora
magas torony van, hogy ha az ember reggeli ki-
lencz órákor felnéz, punkt-tizenkettőt üt az óra,
mire tekintete a torony tetejébe ért; hogyan épít-
tették Veneziát, a vizen uszó várost, mikor a ten-
ger be volt fagyva; hogy traktálták meg paprikás
szaloncukorral a cseh király kis fiát, a ki aztán kezét
csókolt a huszár bácsinak; — és aztán beszélnek
hős tettekről, hogy szelte ketté a huszár derékön
a vasas németet lovastól; hogy ugrotta át a kilencz
öles árkot; mikor zápor eső esett, hogy forgatta a

kardot feje fölött, mintha esernyő lett volna, egy
csöpp sem érte se őt, sem a lovát; hogy hajtott
be maga előtt hat huszár háromszáz burkust stb.
Megmondják, mikor lesz megint háború, mert azt
a király először is a huszártól kérni meg; milyen
országot foglalnak el aratásához egy esztendőre;
hogy kokozintottak a királylyal bruderparohat,
mikor itt s itt táborban fekdtek; hogy másztak
fel a vár falán lovastól Dalmáciába, mikor a
morlakokat voltak megtanítani, stb.

S ezt a falu népe mind oly buzgalommal hall-
gatja, mintha a zent-írásból beszélne.

S hogy örül a zent a kis leány, hogy ő vele
tánczolt az, a ki mind e hős tetteket elkövette!

A mormonokról.

(Jegyzetek Dixon után.)

Az új telepet Jeruzsálemnek hívják. A mel-
lette folyó vizet Jordánnak.

A utcákon nem lehet koldusokat látni, részeg
embert ritkán, mindenfelé csak jölettet, — szegénységet,
nyomort sehol. A nép csendes és szí-
vélyes.

A mormonok fő prófétáját, papját és királyát
Brigham Youngnak hívják. Igen nagy gondot fordít
a színházra. A színház hivatása a népet mul-
lattatni és tanítani.

A vallásosságot az élvezettel miért ne egyez-
tethető össze? Miután a városban a felsőbb tan-
odáknak még hiányával vannak, miért ne hir-
dethetnek az erkölcsös a színpadról?

Youngnak három leánya játszik a színpadon.
Az egyikől kérdeztem, érez-e hivatást erre a pá-
lyára? azt mondta: ő nem szeret játszani, de az
apja azt kívánja, hogy ő és testvérei koronként
lépjenek fel, mert nem tartja igazságosnak, hogy
a szegény ember gyermeket olyanra kérje, a mit
saját gyermekei megtagadnának.

Youngnak 48 élő gyermeke van.
Az új telepház a bevándorlók még most is
tartanak. Egy ilyen csoporthoz intézett beszédnek
a gyakorlati jellege igen meglepett; följegyeztem:
„Testvéreim a Jézus Krisztusban! Isten választot-
tatt! Kiket az ő gondolma a hegyek ezen völ-
gyébe szerencsésen elvezérelt, hogy az ő itt levő
országát fölépíteni segítsétek! A hosszúság ut titeket
kifárasztott. Ha szükségét érezték, egy pár napig
nyugodjatok; azután keljetek fel, s nézzetek szét,
hogy mikép élhettek meg. A vallásos kötelesség-
gekkel ne törődjétek. Ti e nagy munkára hivatva
vagytok, és az isten gondolatok fogja viselni. Le-
gyetek vidámok. Nézzetek szét a völgyben, hová
vezéreltetettek. Legelső kötelességetek megtanulni
azt, hogy a káposztát, hagymát, paradicsomalmát,
burgonyát s más egyéb zöldségeket mikép kell
tenyésztetni, a díszítő hogy kell hizlalni, a házat
építeni, kertek alakítani, fákát ültetni, barmokat
nevelni és kényerlet sütni; egyszerűen, első köte-
lességek elni tudni, a második, az isten nyelvét, az
angolt megtanulni, ha ugyan volnának még olyan-
ok közöttetek, a kik nem tudják. Ezek az első
dolgok; a többi a maga idejében majd magától jó.
Az isten áldjon meg benneteket!”

Mindazon szavendélyt, melyet más vallás-
felekezetek a vitaközösre fordítanak, a mormonok
munkára használják. A szellemi, de még inkább a
durva kézi munkát ugy tekintik, mint az isten
törvénye által rendelt áldozatot, mely az embert
minden bűneitől megtisztítja, a mely által az
örökké való nyugalmat nyerik el. Innen követ-
kezik az, hogy ők ott is gyarapodnak, hol mások
meg sem tudnak élni. Éi kietlen s természetlen
vidéken más nép már régs pusztult volna, de ők
e helyet munkájuk által paradicsommá vára-
zolták.

Harmincz év óta terjedtek el ennyire. És
Smith Józsefnek köztársaszer követője van.
Minden mormon szent, pap és katona. Min-
den háznál van fegyver. A szentek eleinte béke-
szerető emberek voltak, de miután mások rájuk
törttek, s azt, a mit ők igazságának neveznek, fegy-
verrel támadták meg, ők is begyakorolták magu-
kat a fegyverrel való bánásba, s pár hónap alatt
hatalmas szerűek lett; — ezóta a hadigyakorlatok
soha sem szűntek meg, sőt a vallás szertartásához
tartoznak; a mormon köteles a fegyvergyakorlat
megjelenni, épen mint a templomban.

A szentek azt mondják, hogy ők hitők alap-
jával a bibliát veszik, csakhogy másképp magyaráz-
zák mint mi, ő szerintük sokkal tisztábban és
világosabban. Az igaz, hogy bibliájokban olyan
különös tanokat s állításokat találnak, a milyent
mi soha.

A teremtsenek, bukásnak, bűnhődésnek és a
jövő életnek egész új története van náluk.

Uj mennyországok és új földet csináltak. Sze-
rintem a Mahomed követői is közelebb állanak a
keresztény valláshoz, mint a mormonok.

Élső prófétájok Smith József volt, alattomos,
érzéki, haszonleső, tudatlan és nagyravágyó te-
remtés. Smith ösztönszerűleg érezte, hogy a hit
magva csak a vértanú léptei után kelhet ki,
ugyanazért mindennap az üldözöttség útjába ve-
tette magát. Senki sem lehet népszerű — mig nem
rágalmazzák, sem szent — mig nem bántalmazzák,
sem próféta — mig meg nem gyilkolják.

Smith harminczkilencz éves volt törvény elő
időzve; fortlyosságának erős bizonyítka az is,
hogy ily sokszor vádolták be — a nélkül, hogy
egyszer elítélhetők volna. Hitének minden meg-
támadás után újabb lendületet adott. Felekezete
még így is lassan nőtt, mert társa Rigdon elhagyta,
napfnyre hozván előbb a József csalárait és ámi-
tásait; csak olyanok csatlakoztak hozzá, kik őt
személyesen nem ismerték. Halála szerencse volt
felekezetére nézve, mely anélkül szétbomlott volna.

Mikor a kartágói börtönben ült, néhányan
rárontottak s agyonütötték.

Ez oly hely, melyet nem lehet monteni; de
halála új lelket öntött barátáiba, s ígérteiknek
ezerek fülét nyitotta meg. Midőn megtudták,
hogy Józsefet hitéért ölték meg, — minden hibája-
búne, iszákos és erkölcstelen élete, felejtve lőn. A
kik életében visszaandorodtak volna társaságától
most a Mózes és Jézus utódjának hirdették.

Uj vezetőjük Brigham, alacsony származású,
élénk eszű, biztos és helyes éleltézetű volt, a bel-
viszályból a felekezetet ő emelte ki, s ugy talál-
ván, hogy helyzetük a Miszissippin tarthatatlan,
követőinek azt tanácsolta, hogy hagyják ott min-
den birtokukat s vándoroljanak el a távoli nyugot
vad vidékére, hol az indiánokat kivéve, még em-
beri nyom nem járt.

Tul az amerikai nyugoti pusztákon, még a
kőhegyeken is tul terül el egy rengeteg pusztaság,
hol a föld sós és kőveses. E természetlen térséget
még fehér ember ismert kapzsisága is megvetette.
Előbb a spanyol koronához, később a mexikói köz-
társasághoz tartozott, de egyiknek sem kellett.

E rengeteg közepén van egy holt tenger, a
viz egy negyedrészre s, a belő folyó patakok buz-
hódtak, a források keserűek, sem fa, sem fű nem
létszottehoh. Azt hitték, hogy fa és édes víz
hiánya miatt a hely lakhatatlan.

De Young másképp gondolkodott. Ő tudta, hogy
a melyik földre a szorgalmas zent ásóját belé üti,
ott a bő termés áldása következik.
Törhetetlen hite volt, az erős izmok,
durva kezek s hajthatatlan akarat, még a sós ten-
ger által elpusztult völgyből is aratást tudnak
felmutatni.

Young ács volt. Fát vágni, szekeret csinálni,
házat építeni tudott, azok a szentek is, a kiket
magával vitt, többnyire mind olyan földművesek
voltak, a kik, ha a szükség úgy hozta magával,
minden munkára alkalmasak voltak, s az akadá-
lyokat le tudták győzni.

Az angol és francia már az ut közepén el-
pusztultak volna, de a benszüllött amerikai ember
mindenhez ért: sütő, mészáros, ács, irnok, kocsiis,
államférfi; alkalmas mindenben feltalálja magát,
a süttő megcsinálja a hidat, a pap a szilaj lovakat
befogja, az ügyvéd jó ebédet főz.

Young tudta, hogy az uton a nép nélkülö-
zése nagy lesz, de azt is hitte, hogy jó példaadás-
sal oda bátorithatja őket, hogy a fáradsalmakat
megbirják.

Mindenkinek érteni kellett valami mestersé-
get, a nők is dolgoztak, még a gyermekeket is fel-
használták. Az amerikai leány tud tehenet fejni,
a fiu lovat hajtani.

Igy indultak utra 500 mérföldnyi távolságra.
A Miszissippin jegén keresztül, járatlan uta-
kon, hidak, faluk, vendéglők nélkül.
Tél volt, a napok rövidek voltak, s a föld
hőfödött. Élelmi szereket vittek magukkal.

A gyermekek kezét-lábát megcsipote a hideg,
éhség és szomjúság gyötörte ifjút, öregöt egyaránt.
Vizet nem kaptak. A lovak, juhok és tehének
megbetegedtek. A tej fogytán volt. A szegénye-
ket, öregeket és betegeket hátra kellett hagyni,
s ezek ápolására olyan életről való ifjakat hagy-
tak, kiket alig tudtak nélkülözni.

Ez a borzasztó megpróbáltatás sok szentet
visszajesztett. Az utazás alatt sokan meghaltak.
Mindennap volt temetés. De a szentek e veszte-
ségek dacára, bátran küzdöttek előre a fagyos
és csínálatlan utakon. Nappal szent énekeket éne-
keltek, éjjel az őrüz körül tánczoltak.

Végre megérkeztek az ígért földre, mely-
ről előre tudták, hogy nem paradicsom, hanem
puszta, kietlen természetlen hely, hol nem számít-
hattak semmi egyébre, mint békére és szabad-
ságra. Tudták, hogy a természettel minden tal-
palatnyi földért meg kell küzdöniök.

A szent testvérek ide telepedtek, s néhány
napi keresés után nemcsak jó forrásvízre akad-
tak, de erdő-borított helyekre s zöld mezőkre is.

Egy napot sem vesztegettek el, építettek,
veteményeztek, a földet javították. A Young gyar-
korlatias szelleme uralkodott felettük; mindenki
dolgozott.

A pusztát elnevezték: méhek házájának, ígér-
tet földének, a szentek jóvendőbeli házájának.

A természettel eleinte nehéz küzdelemet ál-
lottak ki, de nem pusztultak el, sőt népesedtek.
Számok évről évre szaporodik, nagyon növekszik,
kereskedelmüket London és Uj-Yorkban már
ismerik. Ez a Uj Jeruzsálem a világ csudája lett.

Ez új telep meglepő haladásának és terjedel-
mének mi a titka?

Az, hogy ők politikával nem foglalkoznak,
jogokat nem kívánnak, sérelmeikről nem panas-
kodnak, elégedettek, ha békében dolgozhatnak.

Bármily különös és idegenszerűnek találjuk
is hitészekkel, de mégis kell azokban jónak és
igaznak lenni; oly emberek, kik saját vállalatuk
és munkájuk után megélnék, sőt vagyonosodnak,
nem lehetnek épen örültek.

Utcazők tisztá, házuk rendes, kertjük gyü-
mölcsös. Városukban békesség uralg. Kéjhölgyek,
járda koprtató uracok s részegesek nincsenek
köztük. Már most nyilvános iskola is van náluk,
mint bárhol Amerikában.

(Folyt. követt.)

Sámi Lászlóné.

Az új igazságügy-miniszter.

Az igazságügyi tárczát ért válság véget ért;
Horváth Boldizsár helye Bittó Istvánnal, a képvisel-
selőház első alelnökével tölthetett be.

A „Vasárnapi Ujság“ ezéltött két évvel köz-
lötte Bittó István sikerült arczképét, azon alkalom-
mal, midőn ő a jelen országgyűlés kezdetén a kép-
viselőház egyik alelnökévé választottat. (V. U.
1869. évf. 19. szám.) Minthogy az arczkép ma is
találós a közlése óta sokkal kevesebb idő telt el,
mintsem e lapok olvasó közönségének zöme nagy
változáson ment volna át, annak újabb közlést
most feleslegesnek tartjuk.

Ugyanakkor az életrajzi adatokból, a mi ke-
veset birtunk, azzal a fenntartással adtuk közre,
hogy adandó alkalommal kipótoljuk. Keresve sem
találhatnánk erre jobb alkalmat a mostaninál.

Közöljük azért az akkori hézagos életrajzi
vázlatot lehetőleg kiegészítve most, a „Pesti
Napló“ s többi napilapok után.

Bittó István, az új igazságügy-miniszter, 1822.
máj. 2-án született Pozsony megye Sárosfalva hely-
ségében. E helység családja ősi birtoka, melyről
az előnévét is írja.

Atyja Bittó Benjamin volt, Pozsony megye al-
ispánja. A gyermek gondos nevelésétés részesült;
iskolait részint Pesten, részint Pozsonyban vé-
gezte, s itt 1840-ben fejezte be a jogi tanulmányt.
A tanodákban kezdettől fogva kivált a többiek
közül, és még ma is élő tantársai a tanulói kor
reminiscentiáiról beszélgetve, nem győzik eléggé
magasztalni az örökké „első emienucs“ Bittó szor-
galmát és tehetségeit.

Tanulói pályáját elvégezvén, először atyja, a
poszonyi alispán, utóbb Zalay Alajos itélőmester
oldala mellett gyakorokoskodott.

Inné a megyei pályára tért át, melyet Mo-
sony megyénél mint aljegyző kezdett meg. Mosony-
ból 1845-ben tért át Pozsony megyébe mint szol-
gábiró. Felvilágosodott elvei, tanulmányai kez-
detből fogva a szabadelvű ellenzék táborába
vonzották őt, és a nép kiváló ragaszkodását bizo-
sították személye irányában, melynek legkessző-
lőbb bizonyosága azon tény, hogy Pozsony megye
első-csallokkói kerülete őt 1848-ban a népképvi-
selésen alapuló első pesti országgyűlésre képvisel-
őül megválasztá. Ekként jutalmazták meg
polgártársai azon nemes törekvéseiért, melyeket
a népképviselés, a jogegyenlőség és a köztehervi-
selés érdekében a megye körében kifejtett.

Bittó a kormányt Debreczenben és Szegeden is
lekísérte. A világi katastropha után menekült.
Bittó többekkel együtt Orsován átkelt a határon,
Karusini magyar ügynök Belgrádban négy utle-
velet küldött nekik, de ezek eltévédtek, és így

török kíséret mellett jutottak Widdinbe, hol Bittó
Szemere Bertalanal, Hajnik Pállal, Fülöp Lipóttal,
Imréd Lipóttal és Ivánka Zsigmonddal folytatta
az utat ladikón Szilisztráig, innét a Balkánra át
Várnáig. Várnáról Konstantinápolyba, innét fran-
czia hajón Athenbe mentek. Szemere és Hajnik itt
maradtak, Bittó ellenben Marsaillesbe ment.
Franciaországból kirándulást tett Angliába, s
Gorove Istvánnal Svájcba.

A külföldön 1851-ig maradt, midőn enge-
délyt nyervén a hazatérésre, hazajött, Somogyban
települt le, hol gazdaságot folytatott s „procul a
negotio“ zajtalan életet élt.

A 61-ki alkotmányos felelevenedés napjai
Bittót is előszóltották a politikai közélet régi,
kedvelt mezéjére. Somogy megye szigetvári kerü-
lete képviselőül választá. Mint ugyanezen kerület
képviselője vett részt az 1865—8-diki országgyü-
lésen is, hol tevékeny, bár nem hangzatos szere-
pet játszott, s a többség öt jelesei sorában nevezte.

Az 1869-ki országgyűlésre történt képviselő-
választások alkalmával Somogy megyében kisebb-
ségben maradván, az erdélyi Abrudbánya tisztelte
ő és magát meg azzal, hogy Bittót képviselőjéül
választá. Ez országgyűlésen először második alel-
nöké, utóbb Gajzágó leléptéve első alelnökévé
választott, mely díszes parlamenti tisztet egész
maig viseli. A pénzügyi bizottság, a ház állandó
bizottságainak legfontosabbja, elnökövé választotta,
szintugy az 1870-iki magyar delegáció is, mely-
nek tanácskozmányait kitünő tapintattal vezeté.

Egyénisége ritka kedvességű, modora lebilin-
cselő, figyelme nagy dolgokra és apró részletekre
egyaránt kiterjed. Nyilvános ülésben szólani nem
szeret, s a zajos tanácskozományokat kerülni lát-
szik, s e tartózkodása részint szerénységének,
részint lelke csendesebb ösztöneinek tulajdonítható,
melynek fogva beható, intenzív munkával inkább
szerepet foglalkozni, mint nagy applomball elmon-
dott rhetorikai csillogásokkal feltűntést okozni.
Minde tulajdonai s alapos ítéletei az egyes kérdé-
sek körül biztosítják részére az elismerést s tekin-
télyt a többség körében, sőt azon tul is, s a párt
vezérének, Deák Ferencnek különös barátságát.

Még egyszer hirdetések hirdettetnek.

Alig van nagyobb lap, hol már tíz év óta a
hirdetések közt ott ne szerepelne egy női arczkép,
mindig egy, mindig változatlan. Ez a hirnevés
„En Rix Vilma“, ki arczképe kiadása mellett árulja
hölgyeinknek az örök ifjúságot fenntartó „pom-
padour-pasztát.“ Arczképe után ítéleve, nem javas-
lom senkinek szépitő szerét. De a feltűnésre vá-
lasztott mód csakugyan nem tévesztí el hatását,
minek egy lekenyge az is, hogy ime hirnevés
egyénségéről mi is említését teszünk. Rix Vilma
mélto társa a mi lapjainkba is átvándorolt
Traugott Feitel bécsi kereskedő ur. Ez a szerény
uri egyén arczképeket ajánlgtatván, azok felébe
egy keretben kezes arczképét is közli, hogy vo-
násairól olvashassuk le kereskedői hitelt. Pedig
megjárta arczképeiből magának egyetmást meg-
rendelt. A közönség azonban olvasta a fél lapot
elfoglaló hirdetést, látja a czikket nyomtatott
ábrát, s mint gyermek a képes Abezének örül,
hitelt ad Traugott urnak, ki nem igen felel meg
szép nevének. Nem lehettem még szerencsés
Traugott uralral találkozhatni, hogy megkérdé-
hettem volna, ha vajjon járt-e Amerikába, de
százt mernék egyre tenni, hogy hirdetői rovatait
amerikai kaptára ütötte, hol a hirdetői rovatok-
ból egy egész képes könyvet lehet összeállítani.

Ausztrália, amerikai s más angol lapok fe-
kűsznek előttem, hol a hirdetés a lap homlokán,
nem pedig hátlapján van mint nálunk, de ezekben
a képes hirdetés nincs oly tulajdoga vive. A gyar-
korlati irányu amerikai nép kitalálta az utat arra,
hogy még az olvasni nem-tudó közönség is átér-
tesse a hirdetés tartalmát. Mikor még a rabszol-
gaság fennállott, a megszökött szerencsétlennek
nemcsak személyleírását tették közzé, hanem
ezenkívül arczképét is díszítették a hirdetői
rovatot, természetesen aztán, hogy a hitvány famet-
szeten minden rabszolga egyformának tűnt föl, s
elfoghattak százt, mig az igazra ráismertek.

Dél-Amerikában Buenos-Ayres igen jelenté-
keny város, egymaga több lapot tart fenn, s a
lapok jóveulmát nagyobb részint a hirdetések
alkotják. E hirdetések közül közlünk itt néhányat,
hogy összehasonlíthassuk multkori czikkünk né-
met hirdetőivel. Az amerikaiak dr. Forty eljá-
rását követik. Nézzenek csak olvasóink egy ily

ujság hátlapjára. Látnak ott nyílt téren egy
gyógyszertár, hol a csodabalsamot árulják, a
bolt előtt hever egy beteg ember, a másik meg-
gyógyulva ugrodnozik, mutatva vissza a csoda-
balsamot sebtapaszra, melynek életét köszönheti.

Az amerikai ujságon is ily képek özlönnek
el. Emitt láthatunk egy sötét posztóval beterített
otrárt, melyen kereszt, viaszgyertyák, szentelt
vizek, füstölő áll. Ezután következik maga a
szöveg: „Az isteben boldogult Ortiz de Rozas
Leon ur neje, testvérei s fia (itt jönnek aztán a
nevek) fölkérlek azon urakat, a kik történetből
halotti jelentést nem kaptak, hogy folyó hó márcz.
20-án kísérik el a gyászoló feleket a megboldo-
gult lelke üdvösségéért tartandó engesztelő áldo-
zatra a főtemplomba, mi által az illetők nagyon
le lesznek kötelezve.“

Ezalatt mindjárt a másik sorban felhőse-
portból félig kiragogyó nap látszik, közepén egy
feszülettel, s ily fölirattal „Ave Maria.“ Ez már
harmadszori hirdetés, mit a szent olvasó főnökei a
szent szűz kegyes s jámbor tisztelőihez intéznek.

E hirdetés szövegét mellőzve, elég legyen
tartalmát közlönünk. Elbeszéli részletesen, hogy
szent Domingo patriárcha emlékére épített tem-
plom két hajója már készen van; szent Domingo
ujra festetett, földszittetett a hívók nagy lelki
öröme; csakhogy a pénz nem lett egészen elég,
tudatják tehát a papok, hogy ekkor meg ekkor a
főajtón fognak állani, s a legkisebb adakozást bő
ersénybe nagy örömmel fogadják.

Most egy busongó női alku tünik szemünkbe,
ki merengve könyököl egy síroszlopra, melyre egy
kendő van borítva, hogy a gyöngéd női kar köz-
vetlenül ne érintkezze a hideg márvánnyal;
balkezeben egy fa feszületet tart, ugy hogy az
egészen vállára hajól le, s azonban a gyászoló
növel egy szomorufüz eresztí le komoran ágait a
képlet kiegészítéséül. A hirdetés szövege aztán
előadja, hogy művésziileg vágott, faragott s öntött
koporsószegek és betűk a legújabb divatból mér-
sékelt áron kaphatók C. J. öntödéjében. Az alatta
lévő kép külsőleg komorabb színezetű, de nem
felel meg annyira a hirdetés czéljának. Czime
igy hangzik: „asoknak, a hitet illet.“ A képen söté-
tülk borult ég alatt, fekete fa árnyékában, fekete
márványsírkő, s e két utóbbinak szeleitet bágyadt
holdságú világlítja meg egy kissé, alatta így olv-
vasuk: „Victoria-utczában a 63-ik sz. a. a nappal
minden órájában beszélhetni egy olyan egyénnel,
ki mindenféle név-, meghívó-, gyászjegyet mér-
sékelt áron kaphatók C. J. öntödéjében. Az alatta
lévő kép külsőleg komorabb színezetű, de nem
felel meg annyira a hirdetés czéljának. Czime
igy hangzik: „asoknak, a hitet illet.“ A képen söté-
tülk borult ég alatt, fekete fa árnyékában, fekete
márványsírkő, s e két utóbbinak szeleitet bágyadt
holdságú világlítja meg egy kissé, alatta így olv-
vasuk: „Victoria-utczában a 63-ik sz. a. a nappal
minden órájában beszélhetni egy olyan egyénnel,
ki mindenféle név-, meghívó-, gyászjegyet mér-
sékelt áron kaphatók C. J. öntödéjében. Az alatta
lévő kép külsőleg komorabb színezetű, de nem
felel meg annyira a hirdetés czéljának. Czime
igy hangzik: „asoknak, a hitet illet.“ A képen söté-
tülk borult ég alatt, fekete fa árnyékában, fekete
márványsírkő, s e két utóbbinak szeleitet bágyadt
holdságú világlítja meg egy kissé, alatta így olv-
vasuk: „Victoria-utczában a 63-ik sz. a. a nappal
minden órájában beszélhetni egy olyan egyénnel,
ki mindenféle név-, meghívó-, gyászjegyet mér-
sékelt áron kaphatók C. J. öntödéjében. Az alatta
lévő kép külsőleg komorabb színezetű, de nem
felel meg annyira a hirdetés czéljának. Czime
igy hangzik: „asoknak, a hitet illet.“ A képen söté-
tülk borult ég alatt, fekete fa árnyékában, fekete
márványsírkő, s e két utóbbinak szeleitet bágyadt
holdságú világlítja meg egy kissé, alatta így olv-
vasuk: „Victoria-utczában a 63-ik sz. a. a nappal
minden órájában beszélhetni egy olyan egyénnel,
ki mindenféle név-, meghívó-, gyászjegyet mér-
sékelt áron kaphatók C. J. öntödéjében. Az alatta
lévő kép külsőleg komorabb színezetű, de nem
felel meg annyira a hirdetés czéljának. Czime
igy hangzik: „asoknak, a hitet illet.“ A képen söté-
tülk borult ég alatt, fekete fa árnyékában, fekete
márványsírkő, s e két utóbbinak szeleitet bágyadt
holdságú világlítja meg egy kissé, alatta így olv-
vasuk: „Victoria-utczában a 63-ik sz. a. a nappal
minden órájában beszélhetni egy olyan egyénnel,
ki mindenféle név-, meghív

A csodaorvosságok szintén ajánlataknak az emberiség közönségétől való elvonása mellett. Egy csodáserejű fa jobb- és baloldali két óriás üveg-élelő látszik, telve oly orvossággal, minőt még a leghíresebb orvosok sem találhattak ki, melyet csak sok évi kísérlet és tanulmány után F... vegyésznek sikerült előállítani. Az áruhelyiség pontosan ki van jelölve, s a vevők figyelmeztetnek, nehogy máshová tévedjenek be. A két óriás edény czimtlábláján el ne tévedszék.

Legyen elég ennyit közölnünk a képes hirdetésekéről, hiszen nemcsak Amerikában, de nálunk is meghonosítva látjuk már ezt, s nem is állítjuk, hogy czélszerűtlen volna, csak az a humbug-féle öndicsőítőzés maradjon el, milyennel a Rixek, Traugott Feitelke a közönséget tévútra vezetik, s még a jószándékú hirdetések hitelt is megcsorbitják. Hígyj, de meglásd kinek. A verebet dobban nem fogják meg, sok embert pedig a nagy haranggal hirdetett képes hirdetés már nem egyszer szedett rá, ha a biztosnak hirdetett hajóvesztő szert drága árért megvette.

K. T. Kálmán.

A barrikád-harcok Párisban.

Most, a hol messziről, ágyúkkal gorombásoknak egymással a rendes hadseregek, sokszor a nélkül, hogy szemtől szembe látnák egymást, most, midőn csak kivételes esetben kerül szorony közelégre a dolog: kétszeresen irizálóknak tűnik fel a testvérek közt folyó utzaharag, hol szék, téglá, vasrud s minden, a mi az ember kezébe akad, emberéletelöltásra alkalmas, fegyvert képez az ember kezében.

Ily iszonyú harcoknak volt kitéve Páris az utolsó napokban.

A Commune emberei mit sem akartak hallani arról, hogy megadják magukat. Elzárván a külvilágtól, nem várhatva sehonnan segílyt, hatszor akkora hadsereggel szemben, még ennek képzeltelen megveretése esetében is készen arra, hogy a kézen álló poroszokkal kell szembeállniuk. — védelmezték magukat elkezeredten s valóban oly hősileg, hogy ha egész Franciaország a háború kezdetén ily erélyt fejtett volna ki a poroszokkal szemben: bizony nem tudhatni, hogy ezek a hatalmas szervezet, pontosság, fegyelem, kitűnő vezénylet, élelmezés és fegyver daczára is nem huzták volna-e a rövidvidebet.

Franciaország felett átok látszik lebegni. Ugy hozta a végzet, hogy a francziák önnön maguk s nem az ellenség ellen fejtsenek ki oly erélyt, mely bámulatra ragad minden elfoglaltant.

Minden talpalatnyi földnek, melyet francziák foglaltak el francziáktól, francia vér volt az ára. Ingyen nem kaptak egymástól, de egy lépésnyi tért sem. A mint a körialat elfoglalták a Páris környékén levő commune-párti erődöket halomba lötték: azt hihette volna a világ, hogy most már Páris az övék s a Commune tegezi a fegyvert. Nem tette. Minden házat, minden téglát egy kellett tőlük elcsikarni.

A város belsejében kezdődött még a harc legborzasztóbb, legvéresebb része. Barrikádokkal felhánva minden utca, s minden egyes torlasznál újult dühvel, újult elkezeredéssel kezdődött a csata. Képink egy ily torlasz mutat fel, mely körül egyik legvérengzőbb jelenet játszódott le az egész 1870—71-ki hádjáratnak.

E torlasz a Castiglione-utca és a Vendôme-tér sarkán állt. Itt várták a kétségbeesett commune-pártiak a versaillesiakat. Ez utóbbiak a már addig kivívott siker által lelkesítve, oroszlan bátorssággal rohantak a magasra felhánt mellvédnek, melyet már akkor fejezteszt, a siker iránt kétségbeesett emberek védtek. Véres volt az összeütközés, de csak az utóbbiak részére. A versaillesiak eltanulták a porozok azon harcmodorát, hogy csak biztos, födött helyekről, házakból s hevenyészett mellvédre mögül löttek. A torlasz végül csapatoként hullottak el a gyilkos tüzelés alatt, míg a többiek kétségbeesett futásban kerestek menedéket, hogy egy másik torlasznál újra kezdjék a védelmet s elhulljanak ók is.

Egyveleg.

** (Süketnéma gyilkos amerikai törvényszék előtt.) New-Yorkban különös jogeset vonta magára a közönség figyelmét. Egy néger gazdáját, a kinél szolgálatban volt, körülbelül egy évvel ezelőtt meggyilkolta, s miután a tett elkövetése reá bizonyult, elfogattott: eleinte mindenki azt hitte, hogy elítéltetése rövid időn megtörténend, de egy nagy akadályra akadtak; a gyilkos tudniillik süketnéma lévén, de még e szerencsétlenek A-B-C-jét sem értvén, következésképen védőjével nem érkezhettek; már pedig, ha gyilkosság miatt pörbe fogatik, okvetlen szükséges, hogy magát védelmezze, mert a bírának nem lehet őt minden előleges kihallgatás nélkül elítélni. Már egy ízben örültek akarták a kérdéses négert nyilvánítni, de akkor is ép az ellenkezőről győződtek meg, az a kérdés támadt tehát, hogy mit tegyenek vele? A törvényszék az ügyet komolyan megfontolván, az akadály elhárítása tekintetéből azt határozta, miszerint „a gyilkos csakis azon oknál fogva, hogy kifogás nélkül elítélhető, oktatás végett a süketnémák intézetébe küldessék, a per folyama pedig egyelőre függőben maradjon.“ Amerikában tehát az ember még az akasztófára is különösen neveltik.

** (Hullagörös.) Újabb időben a lapokban szó volt arról, hogy a francziáországi csatárokban a meggyilkoltak hullái hosszú időn át oly helyzetben maradtak, melyben a halál pillanatában voltak. Ez élelet, — jegyzi meg a természettudomány társulat közlönye, — nem új;

A Castiglione-utcai torlasz Párisban.

Russell a krimi háborúban tett idevágó tapasztalatait következőképen írja le: „A hullák némelyikének állásai rettenetesen voltak. Az egyiket térdelve, s kezét czélzásra kinyújtva lehetett látni, összevont szemöldökkel, egymáshoz szorított ajakkal, mint ez az ellenséggel szemben a fegyverrelütés pillanatában az arckifejezésnek megfelelő. Ezen embert a golyó nyakon találta. Egy másik hátán feküdt ugyanolyan arckifejezéssel. A harmadik testével tökéletesen ivet képezve, fekiült; feje és lábai a talajon nyugodtak, míg háta felfelé volt emelkedve.“ Hasonló esetek észleltettek Olaszországban a solferinói ütközés alkalmával, nemkülönben Észak-Amerikában a szövetséges és szövetségelt államok közötti hadviseléskor. — *Marx* egy éltes férfi esetét beszéli el, ki családijával a színházban lévén, kezeire hajtott fejfel, s a támfára támasztott könyökkel nyugodtan maradt. Azt hitték, hogy alszik, midőn azonban a színházból a közönség hazafelé indult, kitűnt, hogy azon férfi meg van halva. — *Taylor Alfred* fiatal hölgy történetét közli, ki tökéletesen egészséges volt, midőn este halászobájába ment, hol másnap reggel halva találtatott. Zsámolyán imádkozó helyzetben térdelt, s teste ebben meredezett meg. A halált mindkét esetben gutaütés okozta. Chloroform általi halálos mérgezés eseteiben többször találtak, hogy az illető a kézbe szorított kendőt a szájához és az orrhoz erősen odanyomva tartotta. 1863-ban egy uri ember magán megölte, s szobájába az öngyilkosság után csak több óra múlva találtak. A kisütött pisztolyt még mindig szorosan tartotta

kezében, baljában pedig megtöltött pisztolyt markolt. Gyakran fordultak elő esetek, melyekben a borotvát vagy a kést az öngyilkos halott kezéből csak jókora erőfeszítés mellett lehetett eltávolítani. *Devergie* esetét észlelt, melyben az illető pisztolylövés által vetett véget életének, s midőn az öngyilkos szobájába lépett, ennek jobb karja és keze azon irányban volt tartva, melyben a fegyver elszűrtetett. — Egy ember mézkeszeméből kifejelett szénasav-gőz hatása következtében mult ki, s midőn ráakadtak, teste alvó helyzetben feküdt, felemelt balkarjával fejét tartotta, míg a jobb, fölél meghajlítva, hasán nyugodott. — *William Russel* lord, kit *Courvoisier* 1840-ben gyilkolt meg, egyik kezével nyoszolyája fáját megfogta, mintha a gyilkossal küzdené. — Nem szokatlan, hogy vízbeletart kétoldarabokat, evzőnyelet, a paron tenyésző füveket és más tárgyakat erősen megmarkolnak. 1847-ben egy fiatal ember alatt, a mint a jégén korcsolyázott, ez beszakadt; a fiatal ember azonban nem merült el azonnal, hanem karjaival a jégén fenntartotta magát, s mint ez engedett, más darabhoz ugrott; végére mégis alásüllyedt, s mint másnap a tó fenekén őt megtalálták, karjai oly helyzetben voltak, mint a jégén magát fenntartani igyekezett; lábai kinyújtva, a czomb mellő oldalán levő izmok pedig összehúzódtak, a mint ezek működése által magát a jégén fenn akarta tartani. — A közölt példákban leírt állapot hullagörösnek nevezetik, s akkor lép fel, midőn a halál hirtelen következik be, s az illető a halál pillanatában valami czélból jelentékeny izomerőt fejtett ki. A mint az izom életképességét elveszíti, a hullagörös is megszűnik. A halálos merevség bekövetkezése a hullagörösnek mindig véget vet.

** (Golya-stadérium.) Kövágó-Örsről a következő érdekes sorokat írják a „Hon“-nak: Hogy mily érdelem, értelem és itélő tehetség lakozik az állatokban, szolgáljon reá például a következő meglepő, de megtörtént eset. Egy rokonom beszélt, hogy gyermekkorában figyelemmel kísért egy golyópárt, mely éveken át házukon fekszik. Egyszer az 5 golyójából kettőt ludtojással kiserelt: hogy vajjon kiköltene-e ez is saját tojásaikkal együtt? A golyák nem vették észre a cserét és szépen kiköltöttek, de ekkor felismerték a két idegen fajzatot. Pár percig figyelemmel vizsgálták, akkor a him elkezdett kelepelni, mintha csak szemrehányást tett volna a nőnek hütlenségeért. A nőgolya csak szomorúan bámult és hallgatott. Ekkor a him elrepült, de kis idő múlva egy nagy csapat golyóval tört vissza. Ezek is megnézték és megbámulták a kiköltött fiakat, aztán elkezdtek roppant kelepelni, és

lárzázni, mintha csak tanácsokat, s később — mintha csak ítéletet hoztak volna; mindannyian a hütlenség bizonyítékául négyőrlára rohantak, és azt addig vagdalták, míg megsejnt élni! Eme rögtönítélet végrehajtása után az idegen golyák eltávoztak, csak a him maradt ott szomorúan, egyedül — és még több éven át ellátogatott ősi fészékéhez, de csak egymaga, párt vagy nőt soha többé oda nem hozott — annyira hatott reá a képzelt család.

** (Virágkedvelőknek.) A „Revue horticoles“ egy levelezője írja, hogy vett egy gyönyörű rózsabokrát, mely tele volt bibbóval; de a mint a bibbók meghasadtak, szomorúan tapasztalta, hogy a sokat ígérő bibbókból hervadt, esenevész, mocsokos halványágra rózsák fakadtak. Akkor a bokor földjét beterítte finomra tört kőszénporral s ime a virágok rövid időn oly pompás szint és üdeséget nyertek, hogy gyönyörűség volt nézni. Megkísérelte ezt a manevrét a szintelen patunikkal is s az előbb halvány határozatlan színű virágok sötét vörös és kék szint, az egész fűhérek pedig szép piros eretk nyertek. A többi virágoknál is a legelőnyösebb változást idézte elő a kőszénpor.

** (Statistikai adat.) A legújabb összeszámlálás szerint nőten ember van Magyarországon: 3.072.157. Erdélyben 584.837. Fiumében 4913. Horvátországban 276.175. A katonasírvidekeken 310.846. Összesen 4.252.928. Férfjéknél nő pedig nincs több 3.898.441-nél. A nőtlenfért tehát több mint a férjetlen nő.

Melléklet a Vasárnapi Ujság 24-ik számához 1871. jun. 11.

T Á R H Á Z.

Irodalom és művészet.

** (Munkácsy Mihály újabb képei.) A „N. Fr. Pressé“-nek írják Düsseldorfból: „Munkácsy új festvénye: a „Háborus idők“, itt Düsseldorfban néhány nap óta ki van állítva, s valamint „A siralomház“, úgy ez is rendkívüli érdekeltséget kelt. Valójában a tépészkészítő magyar nők, kiknek egy sebesült katona hadi kalandjait beszéli el, mint mélyen átértett lélektan kompozíció és színeszet mesterem, egyaránt megragadó hatást gyakorolnak reánk. A megrendelő — egy angol műbarát — maga jött el, hogy a képet átvegye és Londonba szállítsa, a hol kiállítják. Goupi műkereskedő rögtön összekötésbe tette magát a művészzel, hogy a képet metszés alá bocsáthassa, sőt még „pendant“ is rendelt meg hozzá. Munkácsy ezebből tárgya van „Békek idők“-et választotta. Ez a heti bér kifutását ábrázolja egy falusi birtokon, s ezáltal ismét alkalma lesz a művészeknek a különféle személyiségek és temperamentumok jellemzésére. Miután képek az „Arany menyegző“ és „Keresztelő“ alakjában jelennek meg, bizonyára helyet találnak a festész hazájának szalonjában, mivel a magyar élet sajátosságai rajzi. Munkácsy ezuttal egy eredeti tákpetet is állított ki, mely egy ősi erdő bensejét ábrázolja.“

— (A protestáns egyházi irodalom) több érdekes egyházi beszéd-gyűjteményét szaporodott ismét. Székács József beszédei, melyeknek megjelenéséről értesülünk, de melyeket látni még alkalmunk nem volt, csak futólag említve, a kezünk közt levő következőkétől szólhatunk:

Fábrián Dániel, Erdélyi veterán egyházi szónokainak egyik jobblesbke, egykor nagy-enyedi, majd kézi-vásárhelyi lelkész, évek során át politikai fogoly forradalmi működésért, jelenleg szilgyesohi lelkész, ki egyházi irodalmi működéséről már a forradalom előtti években is előnyösen volt ismeretes s legközelebről templomi imákat bocsátott közre, most „Népszerű egyházi beszédek“-ből ad egy egész évre valót, összesen ötvenhat egyházi beszédet egy vastag kötetben. Erett gyimölcsi a gondolkodás-, tanulmány- és vallásos meggyőződésnek. Ajánlásukra az illetők előtt nem kell semmit mondanunk, csak azt említtük, hogy e beszédek magas belbecsűhöz méltó s oly díszes kiállításban jelentek meg Petrik Gézánnal, mint prot. magyar predikációk még soha. A több mint 600 lapra terjedő szép kötet ára fizűve 3 frt, egész angolvaszon díszes kötésben 3 frt 50 kr.

A *Fördös Lajos szerkesztése* alatt megjelenő „Kecskeméti lelkész Társ“-ból, mely a gyakorlati lelkészethez tartozó munkák gyűjteménye, a harmadik kötet jelent meg *Filó Lajos* nagykorúsi lelkész arcképevel. Az előbbi kötetekhez hasonló jellegű gyűjteményben ismét oly kiváló nevekkel találkozunk, minők a protestáns egyházi irodalom terén Dobos, Csikay, Filó, Tatai, Szász Károly, Könyves Tóth Kálmán, Fejes István, Illyés Bálint, Fejér Péter stb. A kötet gyönyörű Dobos János sirbeszédé Nyáry Pál felett, klasszikai becű mű, a szív melegével, s a lélek teljességgel; és nem képzeltetjük, hogy tetteik műterzőkötet némely hírlapudósítók, mikor e kötetben (annak idejében) valami megrovandót találtak annak politikai, akár egyéb tekintetben. A kötet ára, mint az előbbieké, 1 frt 20 kr. s a tiszta jövedelem egy része a kecskeméti egyházmegyei gyám- és nyugintézeté. — A kiadó itt is Petrik Géza.

— *Sz. J. (Magyar hírlapirodalom 1871-ben.)* A „V. U.“ 5., 6., 8., 11., 15. és 20. számában közölték óta meg a következő, ez évben megindult hírlapokat kell fölemlitenünk:

Nemzetközi Divatközlöny. (Bécs.) Időközi szakirat a férfi öltözék iparágában a leghíresebb szakbomesterek közreműködésével. Tulajdonos kiadó és szerkesztő Hofmann F. A., ezületes szerkesztője és kiadója a „Nemzeti férfi divat-közlönynek.“ Főmunkatársa Lowetinski Fr. Megjelen minden hó első napján 4-dret félíven. Előf. ára egész évre 7 frt, félévre 3 frt 50 kr., évnegyedre 2 frt. (Kelekezett január hóban.)

Nyíri Közlöny. (Nyíregyháza.) Társadalmi és ismeretterjesztő hetilap. Új folyam. Kijadja Dobay Sándor nyomdajelölő. Fel. szerk. K. Kmetty István. Megjelen minden vasárnap kis ívret egy íven. Előf. ára egész évre 4 frt, fél-évre 2 frt, negyedévre 1 frt. (Kelekezett április 9-én.)

Bácsi Híradó. (Szabadka.) Községi, köznyomdai, közgazdasági s kereskedelmi heti közlöny. Kiadó-tulajdonos Bittermann Károly özevgye könyvnyomdájá. Felölő szerkesztő Farkas Antal. Megjelen minden szerdán ívret

egy íven. Előf. ára az év hátralévő részére, vagyis hét hónapra 1 frt 50 kr. (Kelekezett május 31-én.)
Erdély (Maros-Vásárhely.) Szépirodalmi és vegyes tartalmu heti közlöny. Laptulajdonos és kiadó Imreh Sándor. Felölő szerkesztő Balás Antal; főmunkatárs Szolga Miklós. Megjelen minden csütörtökön egy nagy íven. Előf. ára jun.—decz. (7 óra) 3 frt 50 kr., jun.—sept. 2 frt. (Kelekezett június 1-én.)

Közintézetek, egyletek.

** (A magyar tud. akadémiáj) június 5-diki ülésében a föttikár bemutatá a Nádasdy-féle pályázatra érkezett két epikai költeményt. Ezután négy értekezés következett, melyek beszélgödték nyelvészeti tekintetben az egész világtörténetet s elkezdve a csak most születő finnrodalom zsenge termékeitől, nemzetünk ezredves multján s a klasszikus koron át visszamentek egész a gigászok korszakáig. Az első értekezés *Toldy* Ferenc volt, — nemzetünknek régi, egészen a történetírás előtti korszakából mutatva föl némi elmosódott irodalom-történeti nyomokat. Egy oly nevet födözött föl a XIII. században, melyről még eddig nem történt említés: Magyar Pál (Paulus Hungarus) nevét, ki III. Béla uralkodása alatt született, jogot tanulni Bolognába ment s utóbb itt annyira kitűntetett magát, hogy jogtanárnak választott. Itt több munkát, majd mint hittérítő a kunok közé zárandólt s oly buzgalommal hirdeté ez egyház tanait, hogy halála után a szentek sorába vétetett föl. — Kevésbé bizonyos, de szintén érdekes *Toldy* második adata is. A bécsi os. könyvtárban van egy körülbelül kétszáz lapnyi írott kódex, olasz nyelven, „Jámbor lelkek tükré“ czimmel, melynek szerkesztése Margitnak, IV-ik Béla leányának tulajdonították. *Toldy* úmú Zichy Antal olvasta föl *Brassai* Sámuel ily czimű értekezését: „Commentator commentatus.“ Zichy néhány héttel ezelőtt Horatius szatiráiról tartott székfoglaló értekezést; Brassainak ez adott alkalmat elővenni Horatius-t és commentarait, s egyzersmind papírra is tenni a commentarokat magyarázatától eltérő saját észrevételeit. Értekezése bevezetésében Brassai nagyon igazán, helyén és idején panaszodik a klasszika philológia elnagyoltságáról napjainkban. A hálátlan világ kezd feledni, hogy az európai és amerikai műveltségnek a klasszikus irodalmak a főforrásai. Az akadémia is 39 évi működése alatt igen keveset foglalkozott a klasszikusokkal. — Harmadik előadó *Barna* Ferdinánd, a ki a finn nemzeti irodalomból mutatott be néhány cikket; többek közt egy finn dolgozat alapján igyekezett bebizonyítani, hogy őseink, mielőtt mostani hazájukat elfoglalták, a németeknél általános névvel nem *németeknek*, hanem *szászoknak* hívták, a honnan az erdélyi flandriai germán népnek, valamint a szépeességi németeknek is réggib szász nevezete. Os időben ugyanezen szászok üzték a kereskedést egész északon, és Skandináviában ók alapították Kalmár városát, a honnan több rajokat bocsátottak ki, melyek ugy Svéd-, mint Finnországban szász vagy *kálmár* nevet viselnek. Egy másik cikkből *Alquist* finn tudós kikel a magyar művelt osztály előítélete ellen, mely a magyar nemzetnek a finnekkel való rokonítását magára nézve lealacsonyított látta volna. Egy cikket újabb politikai mozgalmainkat ismerteti; másikkban egy finn aesthetikus méltányolja Petőfi költői nagyságát. — A 4-ik értekezés az akadémia egy veteránjától, *Szabó* Istvántól jött, de a megbízott fölolvast, Hunfalvy Pál csak kivonatban mert belőle egyet-mást fölemlíteni. Ez értekezés a titánok és gigászok nemzetiségével foglalkozik. Tagadja, hogy ezek költött, képzeltmi alakok volnának. Egyiptomiakknak tartja őket; onnan származtak Görögországba. Egyébiránt a magyarok is Egyiptomból származtak s a némettel már ott is szomszédságban laktak, stb. stb.

** (A Kisfaludy-társaság) máj. 31-ki ülésében *Vulcanu* József külső tag tartotta székfoglalóját, tüzetes tanulmányt olvasván föl a román népköltészetéről, melyet első helyen a szabad természet bájai iránti fögelfogás jellemez, továbbá a bübögés és rejtélyesség valóság. A tündérré lények közt van *Cosinzán* Ilona, mely egészen olyan, mint a mi népmesék Tündér Ilonája. De a román népköltészet nem csupán idylli darabokból áll, mert sok benne a hazafias is, sok benne az epikai

anyag. A román, mint latin faj, népköltészetit tekintetben legtávolabb áll a francziától, közelebb az olaszhoz, s még közelebb a spanyol portugálhoz. A szomszéd népek közül pedig legközelebb áll a szerbekhez. Mielőtt még a román írók megkezdtek volna a népköltési kincsek gyűjtését, már Berlinben Kotzebue által németre fordított népdalok jelentek meg. *Alexandri* Vazul román lyrikus 1852-ben adta ki az első gyűjteményt, 1859. és 66-ban pedig *Marienescu*. A német irodalomban *Schuller* és *Moksch* (Szeben), francziában *Ubcini* és *Charles*, az angoloknál *Stanley*, az olaszban *Ruscaia*, s nálunk *Áts* Károly ültettek át román népköltési darabokat, s a legújabbban a Kisfaludy-társaság foglalkozik vele. — Ez értekezést nagy figyelemmel és érdekeltséggel hallgatták a társulati tagok épen úgy, mint a nagy számu hallgatóság. Végül *Vulcanu* több általa eszközölt szép fordítás után is bemutatta a román népköltészetet, s a tagok és közönség éljéne közt hagyta el a felolvasó asztalt. (Az általa felolvasott népköltemények egyikét lapunk mai számában közöljük.) — Ezután *Toldy* Ferencz Kisfaludy Sándor irodalmi hagyományait ismerteté, melyekből négy kötet, általa saját alá rendezve, közelebről jelen meg Heckenast Gúsz-táv kiadásában. E műveknek kiváló értékük érdeklük van, mert nem csupán a költő első kísérleteit tartalmazza, hanem az akkori viszonyokról is bőven szólnak s a nemesi fölkelést nem egy új vonással ismerteti. Magánlevelei s önéletrajta oly irodalomtörténeti művek, melyek a költő író-asztala mellett család életében ismertek. — *Dalmady* Győző „A Zichy“ czimű lyrái költeményét olvasta föl.

** (A nemzeti múzeum) természetosztálya nagyobbserű rendezést végett mult évi ősz óta zárva lévén, miután ezen rendezés már annyira haladt, hogy az állattár és a kelet-ázsiai új népmű gyűjtemény megtekintethők, ezek ezennel minden csütörtökön d. e. 9-órától 1-ig a közönség számára nyitva állandnak.

** (Az idei magyar jogászygyűlés) szeptember 24., 25., 26. és 27-ik napjain lesz Pesten. Már eddig 746-an jelentkeztek a gyűlésben való részvételre.

** (A magyar színmű szövetség kormányzó-tanácsa) m. hó 20-án tartott ülésében a választások végmentek, és pedig a következő eredményekkel: Elnöknek választott: *Ribáry* József; alelnökökké: *Feleki* Miklós, *Várady* Gábor; titkárrá: *Bulyovszky* Gyula; jegyzökké: *Szigeti* Imre, *Paulay* Ede.

Egyház és iskola.

— (Döllingernek hasáncában) akadt már egy bátor követője. *Dubrovsky* József felszentelt áldozár és sz. ferenczrendi szerzetes *Pozsonyban*, kedvelt hitszónok és köztiszteletben álló ember, kilépett szerzetesből, tiltakozással a pápai csalatkozhatlanság hitöké ellen. Leveleiből, mely kílépése indokait adja elő, néhány sort közlünk. Előre bocsátván, hogy katolikusnak lenni mindig öröme és dicsőségnek tartotta, az igazi katolicizmusotól a bálványimádás felé való visszalépésnek nevezi az új dogmát. „Ez az — ugymond — a mi minden igazhívőnek lelkiéletét szükségképp iszonyonnyal tölti be. És ha *Döllinger* az emberi tökély magaslatán álló tudományával a csalatkozhatlansági tant, mint keresztény, mint theolog, mint történész és mint polgár életét, nem makacs-ság, vagy ellenállási viszkotegből, hanem szent meggyőződésből, én a józanész álláspontjából elvetem és kárhoztatom, mint ember. — A csalatkozhatlanság egyike az isteni tulajdonoknak. A pápa azonban nem isten; tehát az isteni tulajdonok egyikét sem bírhatja. — Én mint öntudatos és nyilt gondolkozású ember a csalatkozhatlansági dogmát elvetem, mert embertársamat istennek tekinteni soha sem fogom. És nem azok, kik a csalatkozhatlansági tant elvetik, hanem azok, kik azt elfogadják és hirdetik. szakadárook, mert az egyházban egy téves tan föllálítása által szakadást idéznek elő. A csalatkozhatlansági tant soha, de soha sem fogja elfogadni egy gondolkodó, embert méltóságának tudatával bíró ember. És ez az alapok, mely engem is arra kényszerített, hogy inkább lássam magam megfosztva papi tiszteltől, mintsem, hogy hamisítatlan hitemet és belső meggyőződésemet ilyen, a gondolkodás és elmékedés

minden szabadságát elfojtó tannak fölládozom. Azon indokokat pedig, melyek a zárdai élet elhagyására még befolyással voltak, jövőre fogom fölárni. — Eddig Dubrovsky atya. Kiváncsiak lehetünk, jó-e reá is a „nagy excommunicatio“ mint Döllingerre?

*(Döllinger levele a pozsonyiakhoz.) Döllinger a pozsonyi katolikusokhoz intézett bizalmi levelére a következő sorokkal felelt: „Pozsony szab. kir. város szabadlevélü katolikusaihoz. Örömmel és szívvel fakadó hálával fogadom Pozsony város katolikusainak hozzám intézett iratát. Vajha a katolikus hithez, és annak valódi tanához való ragaszkodás, mely ez iratban ki van fejezve, valamint a régi egyházi rend lényegében való hűség mindinkább erős meggyőződésévé válnék a magyar nemzet intelligens katolikus tagjainak. Magyarország katolikus polgárai voltak az első, kik világosan belátták, hogy a világiaknak törvényileg rendezett részvétele az egyházi ügyek megállapításában és kezelésében az, a mire az egyháznak jelenleg szüksége van. E közreműködésben fogják ők megtalálni az alkalmas eszközöket is, hogy a vatikáni határozatok által nyitott kifejezést nyert azon zarnoksáktól megmeneküljenek, mely az egész katolikus világot egy majdnem teljesen elszakított álló papi hatóság, s a kiruival szorosán összekötött jezsuita rend önkényuralma alá akarja hajtani. — Döllinger I.“

— (Iskolai értesítés.) A pesti ágost. hitv. evang. gymnasiumban az 1870/71-ik tanévi nyári szigorlatok és közbizsgák következő rendben fognak tartatni: Jun. hó 15—23-ig szigorlatok az egyes tantárgyakból; június 26 és 27-én közbizsgák s az ezekkel összekötött magyar s német ifjúsági önképző körnek szavalati előadásai; június 28 és 29-én magán vizsgák tartatnak. A szigorlatok és közbizsgák délelőtt 9, délután 3 órakor kezdődnek. Ugyan azon község fi- és leánytanodája vizsgái június 19—28-ig délelőtt tartatnak és 9 órakor kezdődnek. Ezen vizsgákra a gymnasium tisztelt pártfogósága, a t. cz. szülők, gyámok és az oktatás és nevelés minden barátai ezennel tisztelettel meghívotnak. — Az igazgatóság.

MI ÚJSÁG?

*(A legfőbb titlőszöveg) azon itélete, mely Karagorgyevics herceget s társait az ellenünk emelt vád alul fölmentette, annyira nem tessék a meggyilkolt szerb fejedelmek magyar rokonainak, hogy ennek következtében gr. Hunyady László Mosonmegye főispánja és gr. Hunyady Kálmán honvédezeres lemondásukat beadták.

*(Honvéd-émlék.) Felső-Ságon nagyban buzgólkodnak, hogy Mesterházy Istvánnak, az 1848—49-iki szabadságharc alkalmával elesett bátor honvédezeresnek sírszobrot emeljenek. A gerezdői „olvasó-kör“ e hó 17-én Felső-Ságon zártkörű tánczvizalmat is rendez a siremlék javára.

*(Egy régész, a ki már maga is régiség.) A nagy tudományáról és régészeti bí ismereteiről nevezetes Czinár Mór, a pannonhalmi könyv- és régiségár sok éves őre, május 5-én mondá 60-dik évi miséjét. Tartsa Isten még soká a tudomány hasznára.

*(Galambposta.) Egy újpesti lakos az ünnepek alatt sikeres kísérletet tett a galambpostával. Új-Pesten két zseborát egymáshoz igazított, a galambduczából fészkeről levett egy galambot, s azt csónakon Budára küldte. A várban a galamb nyakára levelkét kötötték, s miután arra elbocsátatásának idejét följegyezték, szabadon ereszték. A galamb nyolcz percz és negyvenegy másodpercz múlva már Új-Pesten volt.

*(Kétféjű galamb.) A „Zalamosogyi Közöny“ írja, hogy Baksán egy kétféjű galamb kelt ki a tojásból, szépen növekedett s már repülni kezdett, mire a tulajdonos elpusztította, a kétféjű sas miatt ellenszenvet érezvén a kétféjű madár iránt.

*(A magyar vasúti kölcson) kötvényeinek sorshuzását tudvalegőleg Párisban eszközlik. Az

első huzás épen akkorra esett, midőn a francia főváros ostrom alatt volt; de azért megtörtént, s léggolyók után tuluk meg az erdőményt. A második huzásnak június elején kellett megtörténni, tehát ismét oly időben, midőn a szerencsétlen fővárosban nem eszközölheték. A magyar kormány már készülteket tett, hogy Budán eszközölje a sorsolást, azonban mint egy távirat jelenti az jun. elsőjén megtörtént Versaillesban.

*(Csigánybánda egy magyar ezredben.) A „Molnary“ magyar ezrednek, mely közelebb helyeztetett át a fővárosba, két zenekara van. Az egyiket, mint más ezredéknél, a tisztok fizetik, a másik az ezred legénységéből alakult. Az ezredbe ugyanis több „barna hazafi“ van besorozva, kik mindnyájan értenek valamelyik hangszerhez, és midőn katonai kötelességüket elvégzik, összeállnak, s minden új magyar darabot betanulnak. Az ezred e szerint soha sincs megakadva és mind az idegen tánczdarabokra, mind a „csárdás“-ra jól betanult zenekara van.

*(Tortura.) A „Gyors-Posta“ írja: Egy pesti háztulajdonos fia, valami Szalmás nevezetű, annak népe és a házi szolgáló megfogtak gyanuból egy Micspán nevezetű egyént, ki fölül ingeket lopott volna. Micspánt az utózn fogták meg, behuzcolták a házba, ott megkötözték és elkezdtek egy hegyes vassal vallatni. Az embertelen vallatás annyira ment, hogy Micspán ájultan rogyott össze. Ekkor megfogták és bedobták a kamrába, hol se-beiben, étel és ital nélkül, három napig hevert. A rendőrség ez embertelen tetteket csak ekkor jött nyómára. — Micspánt a kórházba kellett szállítani, a teteteiket pedig elfogták.

*(Egy hivatalos okmány.) A „Z. S. Közöny“ írja: Szórol szóra hozzuk a következő középkerbelhez hasonló iratot, mely bizony nem igen válik dícséretére azon város birájanak, a ki kiállította: „Bizonyítvány. Míserint Molnár Juliána Lettényéről átvonul N. Kanizsára Szolgálatott Keresni Magaviselete által Ajánlatik mindenkinek szolgálatban volt Lagráf Gábornál És Mindenkor Megvotunk vele Elágedve — Iutrános hitben Lévé. Kelt Lettényén apr. 30-án 1871. M. J. vbró. Személy Leírás. Szeme kék, Szemöldöke szölke, Haja szölke, Személye vagy arca közep-szerű, Ora közepeszerű.“

*(Egy öreg asszony, a ki a gellérthegyi ezredében szokta felhuzni a hajók érkezését jelző kosarakat egy négy ölnyi mélységű kutba esett és az ijedség következtében szörnyet halt.

*(Haldiosások.) Franciaország egyik legnagyobb tudósa Payen Anselm tanár s a franciaia akadémia egyik legrégebb tagja 76 éves korában elhunyt; kitűnő vegyész volt, s számos tudományos munkát hagyott hátra. — Az erdélyrezi ref. tanügyet, illetőleg a kolozsvári ref. főtanodát érzékeny csapás érte. Kócsi Károly, a természetrajz jeles tanára és tanvezető, kitől épen most van sajtó alatt egy szakmunka, néhány napi betegség után mellhártya gyulladásban 42 éves korában meghalt. Bánatos özvogyet és négy árvt hagyott maga után. — Keller Mihály a közös hadsereg Magyarországon állomásozó részének tábóri főpapja, egyházmegyei áldozár s az egri székeskáptalan tiszteletbeli kanonokja máj. 29-én 64 éves korában agyszélhűdésben Budán elhunyt. — A pannon-hegyi Benedekrend győri székházának egyik tagja Császár Konstantin gymnasiumi tanár május 31-én meghalt. — Veber József 48 49-iki honvéd s az aradi honvédegyet választmányának tagja, — Péterffy Nep. János 1848-49-iki honvéd százados meghalt. — Nagyszombat plébános: a 92 éves Schnell György prépost meghalt. — Keszthelyen a 83 éves dr. Pphaler Károly hunyt el, 20,000 frtot hagyva a keszthelyi szegényeknek s szintén husz-ezret a pestieknek, ez utóbbi összeg kezelését a pesti nögylotre bizván. — Dr. Rott Ignác, volt egyetemi segédtanár s kiérdemesült pestvárosi kórházi főorvos rövid szenvedés után „tüdőszélhűdésben“ elhunyt. — Győri Lajos, a kis-újszállási helv. hitv. egyház 30 éveken át volt buzgó

lelkipásztor, a heves-nagykunsági egyházmegye egykori tanácsbírája s főjegyzője, f. hó 4-dikén megszűnt élni.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

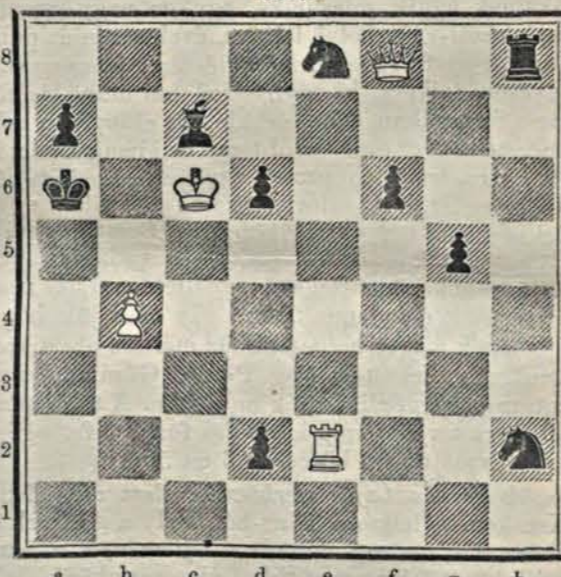
Péntek, máj. 2. „Don Caesar de Bazan.“ Vigjáték 5 felv. Irták Damanoir és D' Ennery; ford. Diósi. Szombat, jun. 3. XXVII. olasz operai előadásul: „Ernani.“ Opera 4 felv. Zenéjét szerz. Verdi. Vasárnap, jun. 4. „A nagyapó.“ Vigjáték 3 felv. Irtá Szigligeti. Hétfő, jun. 5. XXVIII. olasz operai előadásul: „Rigoletto.“ Opera 4 felv. Zenéjét szerzette Verdi. Kedd, jun. 6. XXIX. olasz operai előadásul: „Ernani.“ Opera 4 felv. Zenéjét szerz. Verdi. Szerda, jun. 7. „A felolvasó.“ Színmű 2 felv. Bayard után ford. Feleki M. És „Egy jászma pipuet.“ Vig. 1 felv. Franciaából ford. N. N. Csütörtök, jun. 8. Az ünnep miatt a színház zárva volt.

SZERKESZTŐI MANDANIVALÓ.

— Pest. „Utolsó éjszakán.“ Ámbár ily kezdői kísérlethől biztosan itélni nem lehet, mi is hajlandóbbak vagyunk atyjának adni igazat s azt tanácsolói: foglalkozzék hasznosabb dolgokkal. Ez utóbbiak közé Dumas regényének fordítgatása sem tartozik. — Kis-Uj-Szállás K. H. L. A beküldött ezikknek maguk helyén nem érdekelnek, de különölegesen jellegük mintsem lapunkba valók volnának. A siremlékek rajza közlére nem érdemes, olyanok mint szaz meg százezer rendes sarkó; a szöveg érdekesebb volna; ha kivánja, átadjuk a „Prot. L.“ szerkesztőjének, a másikkal együtt. — Arad. V. J. Örülünk az újabb találkozásnak, dekllet várjuk a közlemény folytatását. A tudósításokra annak idejében mindenesetre számolunk. — Nagy-Káta, J. M. Az illető intézettel nincsenek összeköttetések; mindazáltal megkísérjük a dolgot, s az eredményről tudósítani fogjuk. — Felegyháza. A. S. Magánlevélben válaszoltunk.

SAKKJÁTÉK.

602-ik sz. f. — Drtino Jánostól (Hnevsinben.) Sötét.

Világos indul s a harmadik lépésre mattot mond.

Az 597-ik számú feladvány megfejtése.

(Madarassy Lászlótól Kecskeméten.)

- Világos. Sötét. 1. He8-a7 . . . . . Kb8-a8 2. Hb5-c7 . . . . . Ka8-b8 3. Ha7-c6 . . . . . Kb8-c8 4. e3-e4 . . . . . Ke8-d7 5. Fe2-g4 . . . . . Kd7-d6 6. e4-e5 matt

Helyesen fejtették meg: Veszprémben: Fülöp József. — Harasztiban: gr. Pestetich Benno. — Miskolczon: Czenthe József. — Jászvásáron: Galambos István és László. — Cegléden: Galambos Károly. — Karcagyon: Kacsó Lajos A pesti sakk-kör.

— Lapunk mai számához a „Nefeletis“ és „Szépirodalmi Csarnok“ előfizetési felhívása van csatolva.

TARTALOM.

Döllinger (arckép). — Jorgován János és a Kigyó. — Vidám szüret (folyt.). — Páris lángban (képpel). — A magyar huszárok ideháza (képpel). — A mormonokról. — Az új igazságügyminiszter. — Még egyszer hirdetések hirdettettek. — A barrikád-harcok Párisban (képpel). — Egyveleg. — Tarház: Irodalom és művészet. — Közintézetek, egyletek. — Egyház és iskola. — Mi újság? — Nemzeti színház. — Szerkesztői mandanivaló. — Sakkjáték. — Heti-naptár.

Felölös szerkesztő: Nagy Miklós. (L. magyar-utca 21. sz.)

HIRDETÉSEK.

A „HUNGARIA“ NAGY SZÁLLODA (GRAND HOTEL HUNGARIA) MEGNYITÁSA PESTEN.

A Duna mellett, pompás fekvésű ujonépült

„HUNGARIA“ NAGY SZÁLLODA

megnyitásról ezennel van szerencsénk a t. cz. közönséget azon szives kéressel értesíteni, hogy ezen új és nagyszerű vállalatot, mely a nagy szálloda minden kelleikeit egyesítvén, a legfokozottabb kényelmi igények szerint van berendezve, becses figyelmével és ajánlatával támogatni sziveskedjék. — Mi igyekezni fogunk, hogy lakás, konyha és pincze körül szerzett régi jó hirnevünket ne csak igazoljuk, hanem folyton emelhesük.

ILLMER és ZEILLINGER.

1092 (1)

Heckenast Gusztáv

könyvkiadó-hivatalában Pesten, (egyetem-utca 4-dik szám alatt) megjelent és minden hazai könyvtárban kaphatók:

Az 1865—1869-ik évi törvények, ugy az azok életbelépése és végrehajtása tárgyában kibocsátott magy. kir. miniszteri rendeletek gyűjteménye. Hivatalos adatok után közli Szenciczey Gusztáv. 1 ft. II. kötet 1-5 füzet, egy-egy füzet ára 1 ft. II. kötet 1-6 füzet 1 ft., 2-ik 80 kr., 3-ik 1 ft., 4-ik 80 kr.

Az 1869-ik évi törvények ugy az azok életbelépése és végrehajtása tárgyában kibocsátott magy. kir. miniszteri rendeletek gyűjteménye. Hivatalos adatok után közli Szenciczey Gusztáv. Külön kiadás. (8-rét, 348 lap) 1 ft. 80 kr.

Szenciczey Gusztáv. A magyar váltó és kereskedelmi törvény az 1840. XV. XVI. XVII. XVIII. és XX., ugy az 1844. VI. törvényekkel nem különben a magyar kir. igazságügyi miniszter által 1869-ik ápril 8-án a váltó végrehajtására vonatkozólag kiadott eljárási szabályok és egyéb a váltótörvénykezésre vonatkozó magas rendeletek szerint, összeállítva ugy nem különben a magyar földhitel-intézet peres ügyeinek gyors elintézése tekintetében kibocsátott legkezelembesb királyi leirattal és egy a váltójogra vonatkozó pótlék-tárral függelékben ellátva. Negyedik bővített kiadás. (Nagy 8-r., 248 l.) ára 2 ft.

A bélyeg és illeték dijszabás. A magyar kir. pénzügyminiszter által 1868-dik évi július 21-én közzé tett pénzügyi törvény 14. füzetében foglalt és az ezen pénzügyi törvény kiegészítéséül időközben kiadott egyéb rendeletek, ugy az 1868. évi XXIII. t. cz. s az 1869. évi XVI. és XVII. törvény-cikkkel nyomán közli Szenciczey Gusztáv, nyugalmazott királyi váltófeltörvény-széki bíró. Függelék: Az 1868—69-dik évi törvények és rendeletek gyűjteményének I és II-dik kötetéhez, közli Szenciczey Gusztáv.

Szenciczey Gusztáv. A magyar csődtörvény és esedékljárás az 1868-ik évi LIV. törvény-cikk 45. §. alapján az 1840-ik évi XXII. és 1844-ik évi VII. törvény-cikkkel az országbírói értekezlet által javaslatba hozott ideiglenes törvénykezési szabályok szerint. Második kiadás. (Nagy 8-rét, 286 lap.) Ára 2 ft.

Szenciczey Gusztáv. A magyar váltó-eljárás a szükséges peres és nem peres bírói határozatok és beadványok gyűjteményével, ugy a földteremtésügyi kötelezvények megsemmisítése körüli eljárás tárgyában kiadott legfelsőbb rendelettel és a magy. kir. igazságügyi miniszter által az 1869-ik évi ápril 8-án kiadott és váltó-végrehajtási eljárásra vonatkozó rendeletben foglalt szabályok szerint tárgyalagosan rendezett szerkesztett mindennemű iromnyomdányokkal függelékben ellátva. Segéd kézikönyv váltótörvény-széki hivatalnokok, váltó-ügyvédek s perlekedő felek számára. Harmadik bővített kiadás. (Nagy 8-rét.) — Ára 2 ft. 50 kr.

Knorr Alajos. A polgári törvénykezési rendtartás (1868. 54-ik t. cz.) kérdések és feleletekben. (8-rét, 204 l.) 1 ft. 20 kr.

Knorr Alajos. A bírói ügyvitel és átmeneti intézkedések kérdések és feleletekben. (8-rét, 112 lap) 80 kr.

Törvények és hivatalos rendeletek gyűjteménye, a nemzeti felelős kormány visszaváltásától fogva. Kiegészítő jegyzetekkel szerkeszté Ökröss Ballint, 1867-dik év. Teljes egy kötetben. — Ára 3 ft.

Apálma hajfűrt-essentia

használatát által fölülmulthatlan tartósságu fényes, puha s ruganyos hajfűrtök; továbbá hölgyek s uraknál hullámszerű s tartós haj-hodrok éretnek el.

Egy üveg ára 1 ft. 20 kr.

Főraktár: LUEFF M. illatszerezésnél a „Minervához“ Pesten, a vaczi-utczában.

Mellbetegeket

értesitem arról, miszerint mell-betegségek, különösen mellfájás, rekedtség, köhögés, nehéz lélegzés, egy igen szakértő és gyakorolt hásonszervi orvos által sikeresen gyógyíthatnak.

Rendelvényi órák: délután 2-től 4-ig.

Bálvány-utca 6. szám, 2. emelet (cezelőtt vaczi-ut. 21-ik szám.)

ERNST L., homiopath-orvos és szülész.

Röck István gépgyára

Pesten, soroksári-utca 20-ik szám alatt

ajánlja mindenemü

kész cséplőgépeit löerőre;

továbbá tisztító és zsáktartóval ellátott hordozható cséplőgépeit,

6 löerejű könnyű menetű

hordozható járgányait (Göppel); Hentzmann- és amerikai cséplőgépeit

2, 3, 4, 6 löerőre;

szeeskavágó-gépeit, kéz- és löerőre; répametsző, kukorica-morzsoló és zuzógépeit, minden megkívántató nagyságban, ekéit, olaj-, bor- s tőpörtő-sajtóit, sóórlóit; valamint örlőmalmait lö- és gőzerőre, tisztítóval vagy a nélkül; fekvő-gőzgepeit minden nagyságban, lokomobilet és vízszivattyuit, s gyártmányai szilárdsága s tartósságáért kezeskedik

RÖCK ISTVÁN, gyártulajdonos.

1090 (3-6)

Table with columns: Hónaptár, Katholikusan naptar, Görög-orosz naptar, Izraeliták naptara, N a p, Hold. Rows include dates from 11 Vasár to 17 Szom.

